

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning

”Medierapportering om mobbning. En studie av mediernas rapportering om mobbning samt skolans syn på medierapporteringen”

Monika Ax

”LAU350”

Handledare: Daniel Selde´n

Rapportnummer: 2480-09

Abstract

Titel	Medias artiklar om mobbning. En studie om medias vinkling av mobbning samt skolans syn av medias bild.
Arbetets art	Examensarbete i det allmänna utbildningsområdet inom lärarprogrammet.
Sidantal	39
Författare	Monika Ax
Handledare	Daniel Seldén
Tidpunkt	Höstterminen 2006

Bakgrund	Många barn blir mobbade och trakasserade runt om på våra skolor. Alla skolor ska ha en likabehandlingsplan från 1 April-06, men tyvärr blir antalet mobbade barn inte mindre. Media har haft en mängd artiklar om barn som blir mobbade i skolan, med påföljd att skolan blir uthängd i media som den stora syndabocken som inte gör något för de utsatta barnen.
Syfte	Syftet med min undersökning blir att studera medias bild om mobbning och hur lärare upplever och ser på medias bild.
Frågeställning	Hur ser medias bild av mobbningen i svenska skolor ut? Hur ser skolans personal på medias bild av mobbningen?
Material och metod	Uppsatsen grundas på litteraturstudier, intervjuer och samtal med lärare, samt textanalys av mediala artiklar.
Slutsatser	Medias bild om mobbades barn i skolorna stämmer inte överens med skolan och personalens bild av hur man hanterar mobbning och trakasserier.

INNEHÅLLSFÖRTÄCKNING

1 INLEDNING	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställning	4
2 TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	5
2.1 Mobbing	5
2.2 Vad är en kränkande handling?	6
2.3 Samspel mellan människor och media	6
3 METOD OCH MATERIAL	9
4 MEDIAS ARTIKLAR OM MOBBNING	10
4.1 Medias artiklar om Internet	10
4.2 Medias artiklar angående skola och mobbing	13
4.3 När barn tar sitt liv	17
4.4 Mobbad under skoltiden	18
4.5 Mobbarnas bekännelse	19
4.6 Läsarnas inlägg	20
4.7 Medias artiklar angående likabehandlingslagen	20
4.8 Sammanfattning av medias artiklar	21
5 INTERVJUER OCH SAMTAL	
5.1 Intervju och samtal med förskolechef och två lärare	23
5.2 Samtal med två förskolelärare och en stödpersonal	25
5.3 Samtal med en lärare från annan skola	26
5.4 Sammanfattning av intervjuerna och samtalen	27
6 ANALYS	28
7 AVSLUTANDE DISKUSSION	32
KÄLLOR	35
BILAGOR	
Bilaga 1 Dan Olweus åtgärdsprogram	36
Bilaga 2 Hitta hjälp på nätet mot kränkningar	37
Bilaga 3 Ta en timme om mobbing - lärarförbundets handledning	38
Bilaga 4 Vad innebär likabehandlingslagen?	39
Bilaga 5 Frågor inför intervju och samtal.	41

1 Inledning

Många barn och elever upplever att de blir utsatta för trakasserier och mobbning, och antalet anmälningar till skolverket ökar. Som blivande lärare kommer jag i min yrkesverksamhet tyvärr möta barn och ungdomar i skolan som är utsatta för någon form av uteslutning, trakasserier eller mobbning.

Det står mycket skrivet i våra läroplaner och andra styrdokument om vårt uppdrag och vilka skyldigheter man som lärare har. I läroplanen står det att... ”ingen skall i skolan utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser”. (Lpo-94 s.5)

Alla skolor skall ha en likabehandlingsplan för att aktivt motarbeta mobbning och det är fritt för varje skola att tolka innebörden och att lägga upp en handlingsplan som passar för skolan och dess personal.

Flertalet skolor skickar sina anställda lärare på kurser som rör hur man upptäcker och hanterar mobbning. Fler och fler föreläsare inom ämnet finns också att tillgå.

Mobbningen av barn och ungdomar visar inga tendenser till att minska och av den anledningen är det intressant att studera medias bild av situationen. Jag har valt att skriva dels om mobbning ur medias bild, och dels hur skolans personal ser på mobbningen i skolorna ur medias bild.

Mot den bakgrunden valde jag att studera medias beskrivning av dom mobbades situation i skolan i dag.

1.1 Bakgrund

I lärarprogrammet vid Göteborgs Universitet ingår examensarbete på 10 poäng. Jag har valt att skriva om medias bild om mobbning som barn och ungdomar råkar ut för efter skoltiden. I min kommande yrkesroll kommer jag dagligen att på något sätt vara inblandad i händelser och vara i närheten av mobbning.

Om jag inte kommer att ha elever som är utsatta, så finns det anledning att anta att jag dagligen kommer att på något sätt väva in ämnet mobbning i undervisningen, genom att arbeta med förebyggande åtgärder, ha diskussioner och tala om mobbningens följder. Mobbning är ett svårt ämne att hantera och något som berör oss alla.

Med jämna mellanrum läser jag i tidningar om barn och ungdomar som blir utsatta för mobbning eller andra trakasserier, och i ännu värre fall om övergrepp gjorda av andra barn och ungdomar. Mot den bakgrunden tar jag upp och skriver jag om detta i mitt arbete.

1.2 Syfte

Syftet med min undersökning blir att studera medias bild om mobbning och hur lärare upplever och ser på medias bild. Stämmer medias bild överens med skolans syn på mobbning och mobbningsproblematiken. Känner skolan igen bilden som media skriver om? Mitt arbete med uppsatsen är att analysera relationen mellan medias bild av mobbning och de erfarenheter som skolans personal har.

Jag har tittat efter vilka som är dom dominerande bilderna om mobbning i media och hur skolan förhåller sig till mobbning samt skolans uppfattning om medias bild av mobbning.

1.3 Frågeställning

Jag har valt att studera två vinklingar, med tyngdpunkt på medias bild av mobbning. Mina två frågeställningar som jag har valt är.

Hur ser medias bild av mobbningen i svenska skolor ut?

Jag studerar medias artiklar om mobbning för att bilda mig en uppfattning av hur man förmedlar mobbning i skolan till allmänheten.

Hur ser skolans personal på medias bild av mobbningen?

Jag gör besök i tre skolor för att under samtal och öppen intervju få reda på hur skolans personal ser på medias bild av mobbning i skolan.

2 Teori och tidigare forskning

2.1 Mobbing

”Begreppet "mobbing" har präglats av Peter Paul Heinemann och används av den internationellt kände svenske forskaren Heinz Leymann. Ordet kommer från engelskans *mobbing* som betyder ungefär "pöbla" eller "bråka i gäng eller grupper", men i engelsktalande områden används även termen "bullying". Mobbing har större bredd och täcker in hela skalan från ett relativt godartat småretande till en aggressiv massattack”. (Internet, Wikipedia)

Dan Olweus, svensk professor i psykologi i Bergen, är den i Norden som forskat mest om mobbing. De flesta forskare inom mobbing lutar sig mot Dan Olweus definition av mobbing.

”En person är mobbad när han eller hon, upprepade gånger och under en viss tid, blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera individer.” (Olweus, s.8)

Olweus har i sin definition av mobbing med två termer, ”direkt mobbing” och ”indirekt mobbing”. Skillnaden i direkt och indirekt mobbing definieras följande. Direkt mobbing är konkret hot om våld och/eller våldshandlingar, vilket är vanligare bland pojkar som mobbar än bland flickor. Indirekt mobbing, som till exempel ryktesspridning, är vanligare bland tonårsflickor som mobbar. De ägnar sig åt detta för att bland annat; söka spänning i tillvaron och för att därigenom minska deras vardagstristess. Den indirekta mobbing är den som flickor brukar utöva. Här är det psykiska övergrepp, såsom utfrysning, smutskastning och social isolering som är den huvudsakliga arbetsmetoden av mobbarna.

Den som är mobbad behåller oftast sin hemlighet om sin utsatthet för vuxna såsom skolpersonal och föräldrar. Den som är utsatt tror oftast att de vuxna ser att eleven är mobbad men att skolan har svårt att skilja på lek och allvar. Mobbing förekommer på alla platser, i stora som små skolor, i alla åldrar och har ingen betydelse om man är flicka eller pojke. Övriga elever vågar inte skvallra eller ingripa på grund av rädsla för att själva bli drabbade. Den elev som är utsatt vågar inte heller berätta rädd för att det ska bli ännu värre. Mobbing kan ofta förekomma när människor hamnar i en grupp de inte valt själva och som de har svårt att flytta från, exempelvis skola/klass, arbetsplats och fängelse.

Det verkar som individer i grupp har ett behov av att etablera en hierarki, där man finner den starkaste och den svagaste. Det första är att vem som helst kan bli utsatt för mobbing. Det andra är att främst de som på något sätt är avvikande, exempelvis i utseende eller kläder, blir mobbade. Alla kan bli mobbade, men det är helt klart en ”riskfaktor” att vara alltför avvikande. Det ger mobbarna ett tillfälle att starta sina trakasserier och utåt försvara varför man ger sig på en viss person. Det finns två grundläggande faktorer om vem som ska bli mobbad.

1. De barn som tillhör gruppen passiva offer, det vill säga de barn som är ängsliga, osäkra, känsliga, undviker bråk, har lätt för att gråta, och kan också ha eventuella talfel med mera. Utmärkande för dessa barn är att de ofta har en negativ syn/inställning till sig själva.

2. De provocerande offren. Dessa barn upplevs ofta som bråkiga, hetsiga till humöret, okoncentrerade, hamnar i konflikter och är jobbiga att ha i en grupp med andra barn. Vare sig barnet hör till den mobbningskategori som ”passiv” eller ”provocerande”, är att det beteende man har förstärks vid mobbning. Offren tror att det är ens eget fel och att det ska vara på det sättet, och gör inget åt situationen. Generellt blir flickor mer utsatta för indirekt och verbal mobbning, som elaka ord och retningar, medan pojkar oftare blir fysiskt trakasserade och slagna.

Dan Olweus har ett åtgärdsprogram som skolor kan använda sig av i arbetet med mobbning. (Se bilaga 1)

2.2 Vad är en kränkande handling?

”Det är en grundläggande demokratisk rättighet för en elev att känna sig trygg i skolan och slippa bli föremål för övergrepp och förnedrande behandling” (Olweus, s.29)

Kränkande behandling är ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar. Mobbning och rasistiska beteenden är exempel på kränkningar som särskilt nämns i skollagen (1 kap 2 §). Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.

Kränkningarna kan vara. Fysiska; att bli utsatt för slag, sparkar, upptrückt mot en vägg, och knuffar. Verbala; att bli hotad, bli utsatt för rykten, bli kallad vid öknamn, få höra nedsättande kommentarer eller bli kallad hora, bög.

Psykisk mobbning; att bli utsatt för utfrysning eller ryktes- spridning, få blickar, höra suckar eller att andra går när någon kommer.

Text- och bildburna, då som klotter i form av brev och lappar, e-post, sms och mms spridning av bilder utan godkännande. (Skolverket.) (Se bilaga 2)

2.3 Samspel mellan människor och media

De politiska makthavarna behöver media för att nå människan och föra ut sitt budskap och människan behöver media för att få information samt kunskap för att orientera sig politiskt och i den dagliga tillvaron. Media beskriver sig själva som speglar av verkligheten och förmedlare av nyheter.

Media har en framträdande roll i samhället. Men media har inte bara en avgörande betydelse vid rapportering och förmedling av aktuella händelser. Via media sker också ett aktivt konstruerande av information och nyheter. Media är vår största källa till information om samhället. När Expressen som tillhörande Bonniers, köper GT i Göteborg och Kvällsposten i

Malmö har man i statistiken mångfald, tre olika tidningar. Men de har nu av besparingsskäl ungefär samma innehåll. Journalisterna har inte eget ansvar för sina texter, utan det ligger hos ansvarig utgivare. Det betyder att det är den personen som har yttersta ansvaret för vad som skrivits och publicerats i tidningen. Bonnierkoncernen äger de tre kvällstidningar som är med i undersökningen.

Media har makt, men hur blir effekten på individnivå, och hur påverkas vi läsare av vad media skriver? Media utövar sin makt genom sina texter, påverkar våra attityder, förmedlar kunskaper och ger oss läsare även underhållning. Makten kan bestå/finnas i olika former, som till exempel: ekonomisk makt, politisk makt, tvingande makt och symbolisk makt. De olika formerna av makt bygger alla på olika resurser och till olika primära institutioner. Media räknas till den symboliska makten, som bygger på kommunikativa, kunskapsmässiga och informationsrelaterade resurser.

Ett användarperspektiv för mediapubliken är intressant ur synvinkeln, hur ser publiken på media och vilka behov fyller media för publiken. I forskning har det visat sig att konsumenten inte handlar en tidning slumpmässigt. (Åsikter om massmedier och samhälle) Media fyller ett behov, och läsaren väljer efter behov. Det finns tidningar för alla att läsa, med varierande innehåll beroende på vad man vill ha för information, och i ”Åsikter och massmedier och samhälle” tar författaren upp just variationen av det mångfaldiga utbudet.(s.35) Exempel på behov av varierande information kan vara:

- Kognitiva behov; behov av information, kunskap och förståelse.
- Känslomässiga behov; få utlopp för känslor, uppleva något som ger en känslomässig belöning eller beröring.
- Personliga behov; att stärka sitt självförtroende, vinna trovärdighet och status är exempel på personliga behov som media kan bidra till att uppfylla.
- Sociala behov; att stärka banden med familj och vänner eller att ha någon att prata med. Det kan ske både genom att den individuella mediekonsumenten via media får en bild av andras sociala relationer, genom att de ger honom eller henne ett underlag för kontakterna med andra människor.
- Flyktbehov; att fly från vardagens bekymmer, och genom medierna leva sig in i andras liv utan att själv behöva ta ansvar eller bli personligt påverkad.(Strömbäck. s.80-81)

I det västerländska samhället översköljs människor av information dagligen, från klockradion på morgonen till sista ljudet från tv-programmet. Däremellan kommer dagstidningar, reklam, plus alla övriga synintryck och alla intryck vi får utifrån samhället. Men människan kan sortera bort intryck och information som man inte är intresserad av, vilket är tur annars skulle vi bryta ihop, och vårt medvetande skulle sluta att fungera. Inom masskommunikationsforskningen är selektiva processer som har samband med människors åsikter och attityder av media intressanta. Hur vi tolkar text ur media kan beskrivas såhär. Fyra selektiva processer;

- Selektiv exponering: Information som stämmer överens med egna attityder, och att undvika det som strider med de egna övertygelserna.
- Selektiv perception: Hur man uppmärksammar information utifrån viljor, behov, attityder och andra psykologiska faktorer. Om två personer ser samma film och sen diskuterar den, så blir det sällan att personerna har "sett" samma saker i filmen. Beroende på kön, ålder och bakgrund kan diskussionen också bli annorlunda.
- Selektiv uppmärksamhet: Människan brukar uppmärksamma de delar av en kommunikation som överensstämmer med de egna värderingar som man värnar om.
- Selektiv hågkomst: Människan kan inte komma ihåg allt vi ser och hör. Man kommer lättare ihåg sånt som man själv står för. Informationen vi kommer bäst ihåg stämmer överens med våra värderingar. (Makt och medier, s.84)

Om maktens tre ansikten och medias roll i det perspektivet, skriver Strömbäck i makt och medier;

Makten över det politiska beslutfattandet är det första av maktens ansikten. Det andra ansiktet handlar om makten över dagordningen, frågan om politiskt beslutfattande. Maktens tredje ansikte är makten över tanken, och det är då snare ett resultat av omedvetenhet hos människor om hur medierna kan påverka våra egna tankar. Strömbäck skriver vidare,

"Om maktens första ansikte generellt sett är de politiska aktörernas, så är maktens andra ansikte generellt sett mediernas" (Makt och medier s.254)

Många barn och ungdomar har valt att gå ut i media och berätta om vad dom har blivit utsatta för under sin skoltid. Det krävs stort mod att gå ut i offentligheten och berätta om trakasserier och övergrepp och lämna ut sig själv och sin berättelse så att alla kan läsa. Här gör media sin roll i samhället så att den lilla människan kan gå ut och bli hörd.

Att skriva om skolan har förekommit en hel del under året 2006, och att det har varit valår påverkar. Några av våra partier har haft inlägg under olika perioder under året i de olika tidningarna, och debatterat om hur partierna vill ändra och göra skolan bättre.

Mobbningen, skoluniformer och trygghet för eleverna är några av inläggen.

Likabehandlingslagen som trädde i kraft 1 april, 2006 har också påverkat till att artiklar tar upp mobbningsproblematiken och dess följder. Informationen får vi genom media, men hur mycket "sanning" finns det i det vi läser?

Morgontidningarna och eftermiddags/kvällstidningarna skiljer sig en aning åt när det skrivs om mobbning. Kvällstidningarna har över en större tidsperiod mer intervjuer med utsatta barn som är mobbade, och morgontidningarna mer nyanserade och fakta anknutet.

Det visar sig att mobbning är ett ämne som berör mycket. I många av artiklarna i dessa tidningar, framför allt kvällstidningarna, berättar den mobbade om sin situation och allt det som följer den drabbade. GP har haft en avdelning som heter "Fria ord" ett debattforum, som är nerlagd från november, 2006. Hit har många läsare skrivit in och beklagat den drabbade, föraktat mobbarna, stöttat och uppmuntrat den mobbade, och krävt att något måste hända i samhället, och det nu. Många som skriver på debattsidorna har själva blivit utsatta under skolåren. Rubrikerna ger oss läsare en inblick i föräldrars kamp att få gehör från andra familjer där problemen har varit liknande.

3 Metod och material

För att lyfta fram medias bild av mobbning och hur skolan ser på medias bild har jag valt att studera tre kvällstidningar och en morgontidning. Eftersom jag bor i Göteborg valde jag Göteborgsposten som morgontidning. Aftonbladet, Expressen/GT som kvällstidningar eftersom de tre representerar de tidningar som de flesta större mataffärer har i sitt utbud av kvällstidningar. De artiklar om mobbning som jag har valt att studera har varit inne i de nämnda tidningarna under år 2006. Jag har också haft samtal med personal från tre olika skolor för att höra deras tankar om medias bild om mobbning.

Av utrymmesskäl så har jag valt att enbart hålla mig till 2006 års artiklar. Artikelsökningen skedde enbart på nätet i nämnda tidningar. Jag började med GT/Expressen och slog på ordet mobbning i fritextsökning och 343 artiklar kom upp. Vid genomgång av de artiklar som kom upp, visade det sig att det räckte att ordet mobbning fanns med i någon mening i artikeln för att det ska komma med i artikelsökningarna.

Jag fick sålla bort många som inte hade med elever eller skolan att göra. Det visade sig också att det spände över några år och av det bestämde jag mig för att enbart undersöka artiklar från år 2006.

Jag gick vidare och slog upp Aftonbladets sida på datorn, och slog in mobbning på sökning. Cirka trettio artiklar kunde knytas till skolans område rörande elever och skola om mobbning under 2006. Vid tidpunkten när jag började med min studie började Aftonbladet med sin serie ”Bryr du dig”? Den serien handlar om mobbningens olika skepnader och former och pågick under cirka en veckas tid.

Att jag valde mycket material från Aftonbladet blev av naturliga skäl eftersom tidningen producerade en mängd material under den tiden. Göteborgsposten var morgontidningen jag valde att undersöka. Jag gick in på GP på nätet och slog ordet mobbning på sökning, 160 träffar kom upp.

GP har i huvudsak artiklar om och rörande mobbning och trakasserier på nyheter/Sverige, fria ord och artikelforum. Artikelforum och fria ord är nerlagda som tjänst på nätet från 1 November-06, vilket gjorde att jag bara kunde läsa rubrikerna på artiklar som hade varit inne i tidningen. Av de artiklar som gick att läsa om skolan och mobbning, var de till antalet 13 stycken.

Samtal med förskolechef/biträdande rektor, stödpersonal, förskolelärare och lärare på tre olika skolor fick bli de som representerar skolan i min undersökning. Två av skolorna ligger i östra stadsdelen, medan den tredje ligger nordvästra stadsdelen. De bestod av öppna samtal med alla som jag träffade, och samtalen skrevs ner under samtalets gång. Tanken var att spela in samtalen på bandspelare, men det gick inte på grund av mikrofonbortfall och andra missöden. Jag har efter samtalen sammanställt och skrivit ner så ordagrant som samtalen gick.

4 Medias artiklar om mobbning

Många barn och ungdomar har valt att gå ut i media och berätta om vad dom har blivit utsatta för under sin skoltid. Det krävs stort mod att gå ut i offentligheten och berätta om trakasserier och övergrepp och lämna ut sig själv och sin berättelse så att alla kan läsa. Här gör media sin roll i samhället så att den lilla människan kan gå ut och bli hörd.

Morgontidningarna och eftermiddags/kvällstidningarna skiljer sig en aning åt när det skrivs om mobbning. Kvällstidningarna har över en större tidsperiod mer intervjuer med utsatta barn som är mobbade, och morgontidningarna mer nyanserade och fakta anknutet.

Det visar sig att mobbning är ett ämne som berör mycket. I många av artiklarna i dessa tidningar, framför allt kvällstidningarna, berättar den mobbade om sin situation och allt det som följer den drabbade. GP har haft en avdelning som heter "Fria ord" ett debattforum, som är nerlagd från november, 2006. Hit har många läsare skrivit in och beklagat den drabbade, föraktat mobbarna, stöttat och uppmuntrat den mobbade, och krävt att något måste hända i samhället, och det nu. Många som skriver på debattsidorna har själva blivit utsatta under skolåren. Rubrikerna ger oss läsare en inblick i föräldrars kamp att få gehör från andra familjer där problemen har varit liknande.

Två fall där ungdomar tagit sitt liv på grund av mobbning har blivit speciellt belysta av media. Det är om en flicka på 14 år, och en pojke på 13 år som efter flera år av trakasserier och mobbning inte längre orkade leva. I de fall där det skrivs om mobbning av skolungdomar i skolan, läggs skulden på skolan med berörd personal.

4.1 Medias artiklar om Internet

Virtuella gemenskaper (communities) kan ha ett speciellt intresse i fokus, vara öppna eller slutna. Platser som Lunarstorm.se, helgon.net, babanaisland.se och trendsetters.nu är skapade för att gemenskaper ska utvecklas. Många svenska tonåringar har en Lunar (identitet) på Lunarstorm.

Lunarstorm är i första hand ett ställe för gemenskap bland ungdomar, där man presenterar sig själv och håller kontakt med sina vänner. Varje medlem har ett Kryp in med avdelningarna: Presentation (foto eller tecknad bild från Lunarstorms arkiv) Prylar (för bilder, filmsnuttar eller länkar) samt Dagbok och Gästbok där varje medlem kan skriva. Dessutom finns klotterplank, Diskusar (diskussionsgrupper) och Pejlar (chattfunktioner) På Lunarstorm kan man välja vara anonym om man vill eller. Varje deltagares Lunar är ett alias, men genom hur man beskriver sig själv förstår vännerna vem man är, vilket också är meningen.

Är man utsatt för mobbning är steget till nätmobbning inte långt. De barn som utsätts för mobbning eller trakasserier under skoltid, brukar också bli utsatta för nätmobbning. De barn och elever som utsätts i skolan blir inte lämnade ifred när de kommer hem. Mobbningen fortsätter på nätet eller via sms.

Den som nätmobbar klarar sig från ansvar för sina handlingar genom att kunna vara anonym, eller till exempel ändra namn. Den utsatte blir mobbad av ett anonymt ansikte. Det är viktigt att lärare och föräldrar håller sig orienterade i den digitala värld som är så socialt viktig i ungdomarnas liv.

För att man ska kunna ta i tu med nätmobbning krävs det att det finns utbildad personal inom uppbyggnaden av digitala mötesplatser.

Lunarstrom gick ut i Aftonbladet och meddelade att de skulle vara med i Aftonbladets kampanj mot mobbning. Lunarstorm är den för tillfället den största sajten och når ca 70 % av de svenska ungdomarna mellan 15-20 år som är ute på nätet. Den 27 oktober 2006, gick Lunastorm ut i Aftonbladets serie "bryr du dig" och uppmanade sina medlemmar på sajten, ca 1,2 miljoner ungdomar att kräva en timme mot mobbning i sina skolor.(Sandahl,R.Trägårdh,M. Aftonbladet)

Nätmobbingen är under snabb utveckling och är ett av mobbarnas senaste tillvägagångssätt. Den som är utsatt blir aldrig lämnad ifred. Med nätmobbning kommer mobbaren åt ditt offer dygnet runt. I dag är det inte som det var förr, innan mobiltelefonen fanns i var skolungdoms hand, eller att det står en dator i var barns rum. Före teknologins frammarsch fick de mobbade barnen en viss frist från sina mobbare när de kom hem från skolan och under helger och lov.

GP har 060926 en artikel om nätmobbning.

"Ryktesspridning, mejlbombning och SMS med kränkande innehåll. Med den nya tekniken finns ingen fristad för den som är mobbad. Och tjejerna är värst." (Nyberg,H)

Många ungdomar känner sig tuffare bakom en dataskärm. De kan skriva taskiga saker som man aldrig hade vågat säga om man hade mött personen ute på gatan. Internet är en etablerad vardag för dom flesta ungdomar. I takt med utbudet på nätet kommer också sätten att ge sig på andra att öka

Karl-Erik Esbo, åklagare i Göteborg, säger i samma artikel i GP, att han ser en högre andel flickor när det gäller hot och ofredande på nätet än i övriga ungdomsmål. Kammaråklagare Anders Berndtsson Sandell i Uddevalla är också intervjuad i GP. Han menar att man måste se allvarligt på ungdomars förtal och trakasserier som sker på nätet.

Aftonbladet skrev 061215 en artikel med det senaste inom nätmobbning, dödsförklaring av barn och ungdomar.

Barn runt om i Sverige dödförklaras idag på nätet, rykten som sedan snabbt sprids vidare via sms och mail. Det är det senaste och ett makabert sätt att trakassera någon på.

Det går till på följande sätt; Någon börjar med att skicka ett sms eller mail till en kompis, där en individ uppges vara död. Sen skickas det vidare och bollen är i rullning. Röda korset har fått flera samtal från förtvivlade barn som har blivit dödförklarade på nätet, står det att läsa vidare i artikeln.

Det barn som har dödförklarats får, om han/hon har fått reda på det, ringa runt till vänner och bekanta och berätta att man inte är död. I värsta fall kommer man till skolan nästa dag och upptäcker att skolan har ordnat en minnesstund för barnet. Mats Andersson på företaget Netscan säger i intervjun i Aftonbladet att man har fått tre fall om dödsbud under tre senaste veckorna

Dödsbuden på nätet betraktas enligt lagen som ofredande och kan ge böter eller fängelse i upp till ett år.(Lagerqvist, D)

Ungdomar kommunicerar nu för tiden i all högre grad via nätet och mobiltelefoner, i hemmet såväl som i skolan, ute eller på bibliotek.

När skolungdomarna slår på datorn, finns det alltid några man känner privat, som är inne och chattar. Det blir väldigt enkelt att prata om vad som ska hända resten av dagen eller prata om hur helgen har varit. För barn och ungdomar som inte har några direkta kompisar ”på riktigt”, blir möjligheten lättare att hitta nya chattvänner med samma intressen som en själv ute på nätet. Att umgås på nätet och hålla kontakt med kompisar är en livsstil för ungdomar idag.

Ungdomarna syns, vilket är viktigt för dem. Men de måste ha klart för sig fördelar och nackdelar, vilket många ungdomar inte har kunskap om. Ett meddelande på nätet sprids blixtnsabbt och en bild eller ett kort, avsett som en rolig grej kan förstöra för en person under lång tid. Om bilderna hamnar i fel händer och kommer ut på nätet och senare sprids via en fildelningssajt, kan de ses över hela världen. Vissa saker kan man aldrig komma åt ute på nätet, det som läggs ut på nätet går aldrig att få bort. Man äger inte längre informationen.

Skolan bör utbilda eleverna hur det hela är uppbyggt. Chattandet kan vara både roligt och lärorikt, och det kan vara en kompis för många men inte för alla. Det finns en baksida av chattandet, nämligen nätmobbning.

Det är mycket lättare att slänga ur sig elaka kommentarer på nätet, man slipper nämligen möta någon mellan fyra ögon. Det kan vara väldigt svårt om inte omöjligt att spåra sms. Hot om våld och elaka kommentarer är det vanligaste. Många ungdomar väljer att köpa ett kontantkort till mobilen och det gör det näst intill omöjligt att spåra avsändaren, även om man gör en polisanmälan.

Antimobbningsstiftelsen Friends har gjort en nätundersökning, och då funnit att tio procent av alla ungdomar någon gång blivit utsatta för mobbning via sms. Det visar sig att många skickar sms anonymt så den som får sms inte vet vem som är avsändare. De tre stora mobiloperatörerna Telia, Telenor och Tre har nu stoppat möjligheten att skicka anonyma sms.

”Så fort vi fick signaler om att tjänsten användes för att mobba andra bestämde vi oss för att undersöka möjligheterna att blockera tjänsten”, säger Jan Sjöberg, presschef på Telia Sonera Sverige, till Svenska Dagbladet. (Thellenberg, I) (Expressen 061028)

Friends menar att man kan se åtgärden som ett slag i luften, men är ändå tacksamma över att dom tre mobiloperatörerna agerar i frågan. Problemet är att det fortfarande går att skicka ett textmeddelande anonymt om man använder ett kontantkort.

Sms mobbning har varit debatterat rätt flitigt på tidningarnas debattsidor under en tid.

Vad som är brottsligt på nätet tar GP upp 060926. Artikeln redogör att 35 procent av ungdomarna som använder Internet uppger att de har blivit nätmobbade.

Det som räknas som brott på nätet är:

- Brott mot personuppgiftslagen, (PUL) kan vara att publicera bilder på någon utan att ha tillstånd.
- Olaga hot, är exempel om någon skriver att man ska ”åka på stryk”, eller ”du kommer att dö”.
- Sexuellt ofredande är till exempel att skicka nakenbilder på sig själv till någon som inte har bett om det.
- Dataintrång är vanligast att någon person kommit över någon annans lösenord och skickar mail till andra och utger sig för att vara någon annan.

Det som tas upp i artikeln är att bland det vanligaste bland ungdomarna, är att skicka bilder/nakenbilder på någon som man vill ha hämnd på. När det rör sig om bilder med en

sexuell situation och personen är identifierbar på bilden är det med stor säkerhet ett brott som går under personuppgiftslagen, och det kan också gå under sexuellt ofredande. Alla brotten har straff som böter eller fängelse upp till två år.

4.2 Medias artiklar angående skola och mobbning

Efter det att Aftonbladets uppmärksammade serie "Bryr du dig" avslutades, uppmanade Lärarförbundet, Bris och Aftonbladet alla skolor runt om i Sverige att arbeta tillsammans för att stoppa mobbningen. En timme mot mobbning är huvudrubriken tillsammans med Lärarförbundets handlingsplan. (Se bilaga 3)

"Händelsen är unik. Redan i dag ligger artikelserien hemma hos Sveriges 175 000 aktiva lärare plus ytterligare 57 000 som är lärarstudenter, pensionerade lärare eller opinionsbildare inom skolan." Aftonbladet 061124 (Sandahl,R, Trägårdh,M Aftonbladet)

Aftonbladet meddelar i artikeln att alla artiklar och inlägg kan laddas ner från nätet tillsammans med en lärarhandledning, som kan användas i undervisningssyfte och som diskussionsunderlag. Aftonbladet skriver vidare att man aldrig förr har varit med om en sådan positiv reaktion som serien "Bryr du dig" har skapat. "Reaktionerna har varit översvallande, och det är tur att det inte tar slut här och nu, säger Jan Helin, redaktionschef på Aftonbladet" (Sandahl,R. Trägårdh,M Aftonbladet)

Alla lärare vill ta ansvar för att stoppa mobbning. I sin yrkesetik förbinder sig lärarna att alltid bemöta eleverna med respekt för deras person och integritet samt skydda varje individ mot skada, kränkning och trakasserier. Men detta är inget lärare kan lyckas med utan en djupare kunskap om vilka metoder som fungerar. Så skriver "Eva-Lena Preisz från lärarförbundet tillsammans med Ingela Thalén från Bris som är krönikörer i Aftonbladet 061124".

De skriver vidare om att kunskaperna om vilka metoder eller angreppssätt som ger bästa resultat saknas, och om vilka åtgärder som är effektivast när det rör sig om mobbning. När det gäller att åstadkomma förbättringar krävs beprövad erfarenhet och arbete grundat på långsiktig forskning skriver Preisz och Thalén i sin krönika.

Medias viktigaste budskap måste vara att väcka debatt, samt att medvetandegöra läsarna om att trakasserier fortsätter även när artikelserien är slut. Medierna konkurrerar med varandra och också om samma "nyhet", vilket innebär att tidningsläsarna förses med samma historia. Pierre Bourdieu citeras i *Mediernas svarta bok*, beskrivs konkurrensen medierna emellan såhär;

"Jag konstaterar bara att när den (konkurrensen) försiggår mellan journalister eller tidningar, som arbetar under samma tvång, som är beroende av samma opinionsmätningar och samma annonsörer, verkar den likriktande" (Boëthius, M-P.s.44)

När tidningarna vill att ett budskap ska gå fram till sina läsare, skriver man under en kort tid om ett ämne. Löpsedelns rubrik ska fånga läsarens intresse, och är det ett ämne som berör läsarna, blir reaktionerna på debattsidorna därefter. Läsarna översvämmas av tidningarnas budskap under en tid och efter det blir det tyst. Men mobbningen har inte upphört för de drabbade bara för att tidningarna valt att avsluta temat.

"I morse gick uppskattningsvis 100 000 mobbade barn till ett krig. Det är alla mot dem. Vi har gått igenom varenda anmälan till Skolverket och vi har gång på gång läst samma

historia:

Barn som får på käften, barn som ignoreras, barn som piskas med våta handdukar, barn som får sina kläder sönderrivna, barn som ingen pratar med, barn som försvinner in i väggen av rädsla, barn som hotas till livet, barn som får sina drömmar krossade, barn som slutar att leva. Det räcker nu. Vi fattade ett beslut: vi ska bry oss. Bryr du dig?" (Sandahl,R, Trägårdh,M) aftonbladet 061125

Under Aftonbladets kampanj 0601120 – 061124 har temat varit att belysa mobbning både i skolans värld och fritid för barn och ungdomar i Sverige. Mobbning har ökat och debattsidorna har varit fulla av inlägg av folk runt om i Sverige. Läsare har uppmuntrat dom drabbade som tidningen har skrivit om, och dels har personer som varit och är i samma situation gjort inlägg och berättat om sina situationer.

I de andra tidningarna har nätmobbningen varit väl omskrivet såväl som den dagliga mobbningen ungdomar och barn varit utsatta för under deras skoltid.

I första artikeln i serien "Bryr du dig" 061120 i Aftonbladet, kan man läsa utdrag ur en flickas dagbok. Aftonbladet har följt hennes dagar under fem veckor och publicerar ett utdrag från dagboksanteckningar under den tiden. Flickan har blivit mobbad i fyra år och går i årskurs nio. Hon hinner inte mer än komma in på skolgården första dagen på terminen, förrän hon får en sten kastad i huvudet. Dagboken skildrar en mardröm för en ungdom som beskriver en känsla av att inte orkar leva längre.

Dagboksutdrag har en stor genomslagskraft i all media. Som läsare får man inblick i en människors innersta tankar. Flertalet upplevda mobbningssituationer och trakasserier beskrivs i flickans dagbok. Skolan är anmäld till skolverket.

I en annan artikel samma dag har Aftonbladet en intervju med skolchefen och rektorn på flickans skola. Rektorn uppger att enligt deras bedömning förekommer i dagsläget ingen mobbning. Går jag tillbaka till förra artikeln står det att flickan har varit hemma från 29 september. Aftonbladet frågar skolchefen och rektorn om dom känner igen bilden som flickan beskriver. Svaret blir nej, men de säger att flickan är utanför. Dessutom vill rektorn inte diskutera flickan eftersom det är ett ärende under utredning.

"Vad har ni gjort för att stoppa mobbningen?" undrar Aftonbladet.

På det svarar skolchefen att man har en elevassistent och extraundervisning, och att man har täta kontakter. Dessutom har man besökt skolan, träffat och informerat lärarna om deras ansvar som iakttagare svarar skolchefen.

Aftonbladet har valt att ha en intervju med rektor och skolchefen, och de frågor rörande flickans situation besvarades med svar som gör att flickans ord står mot ledningens ord. Skolan ser inte situationen utifrån den mobbade och trakasserade flickan och hennes mammas upplevelser. Aftonbladet hade denna dag förutom flickans dagboksanteckningar under fem veckor, intervju med rektor och skolchef, dessutom fem länkade sidor och en sms linje för läsare som ville skriva om mobbningsproblem. "Hur kan mobbning stoppas" och "vem mobbar" var några inlägg till forumavdelningen som läsare kunde skriva in till och debattera mobbning i aftonbladet 061120

Tidningarna belyser olika berättelser om barn och ungdomar. I de flesta fall har det rört sig om äldre barn som är eller närmar sig tonåren. Men det har skrivits om yngre barn också. GT/Expressen har skrivit om en liten pojke på 9 år.

Här har man valt att följa upp turerna runt pojken, och sju artiklar har publicerats under perioden 061014-061022.

En pojke har börjat en ny skola i augusti 05. Efter bara någon vecka börjar mobbningen och fortsätter under hela terminen och under senvåren stannar pojken hemma två veckor på grund av mobbningen. Han är knappt ute något under sommaren, och när skolan börjar igen efter sommarlovet börjar trakasserierna nästan omgående. Mamman håller honom hemma efter detta och pojken har hemundervisning. Mamman anmäler pojkens skola till skolverket. Rektorn på skolan svarar på några frågor från GT/Expressen och påstår att Anton inte är mobbad.

GT tar kontakt med de högsta tjänstemännen på kommunens utbildningsenhet för att diskutera familjen och mobbningsärendet. Tjänstemännen på kommunen hävdar att man arbetar med föräldern. Mamman till pojken hävdar motsatsen och säger att kommunen inte har erbjudit någon hjälp. När GT vill ha lite mer specificerat vilka åtgärder som gjorts hänvisar tjänstemannen till sekretess.

"Skolledningen å sin sida har sagt att de erbjudit Malin Trygg all den hjälp skolan har" (Swedberg,T)

Av utlovade tio timmars hjälp i hemmet har det blivit sex timmar, säger Antons mamma. Mamman har anmält skolan till skolverket. Skolchefen i området tycker att det är bra att mamman har gjort en anmälan och menar på att då får man reda på om man gjort tillräckligt i sagda ärende. Alla åtgärder är hemliga och kan inte diskuteras i intervjun på grund av sekretess. Mamman har träffat skolchefen en gång och Anton har skolchefen aldrig träffat. Skolchefen har undertecknat skolledningens svar till Skolverket där skolledningen anser att pojkens fall inte rör sig om mobbning. (Svedberg, T) GT/Expressen061020

GT/Expressen har fått fram att skolverket har kritiserat kommunen en gång förut, för att inte tillgodosett en elevs rätt till utbildning. Den gången rörde det sig också om en pojke, som gick i en annan skola. Pojken blev hemskickad flertalet gånger och var utan undervisning under flera månader. Pappan anmäler skolan till skolverket

"Pappan säger i sin anmälan att både rektor och utbildningschefen kände till händelsen men valde att inte vidta några åtgärder. Skolverket säger i sitt beslut att eftersom skolan och pappan har helt skilda beskrivningar av bråket, kan skolverket inte göra något." (Swedberg,T)

Nuvarande rektor är den rektor som förut var kritiserad gällande fallet Anton. Pojken har med andra ord bytt skola, och har nu fått samma rektor som han hade på sin gamla skola. Rektorn får kritik från skolverket igen. Kommunens hemsida brakade ihop efter alla mail från upprörda läsare och förvaltningschefen fick kalla till presskonferens. (Svedberg,T) GT/Expressen061022

Aftonbladet 060914 har en kort notis om en friskola som krävs på beloppet 50 000 kr i skadestånd för att inte gjort tillräckligt att stoppa mobbning av en pojke. Pojken fick flera gånger ta emot hot om våld och blev slagen upprepade gånger av en annan elev. Skolan visste om vad som hände men agerade inte.

GP/TT skriver 060914 om samma skola som ligger i Stockholm. Skolan är en 1-6 skola, och i klassen gick också elever med behov av särskilt stöd. BEO (barn-och elevombudet) är den instans som har satt skadeståndsbeloppet som man vill att skolan ska betalas ut, och det är det första i sitt slag efter likabehandlingslagen har trätt i kraft 1 april 2006 GP skriver om att

pojken har blivit jagad av andra elever med järnrör och käppar, sparkad i magen, och mår av detta mycket dåligt. Pojken har bytt skola.

”Jag tror att beslutet innebär en signal till alla förskolor och skolor i Sverige att man måste prioritera arbetet mot mobbning, kränkningar och diskriminering i skolorna, säger BEO Lars Arrhenius till TT.”

GP pekar också på i artikeln att skolan varit medveten om problemen, men inte utrett incidenterna, något som skolan är skyldig till. Vidare säger skolans rektor att man tar emot BEOs beslut med ”stor sorg”. I artikeln vidare skrivs det om att betala eller inte, och att skolan anser att dom har gjort rätt och gör rätt framåt i de här frågorna säger bolagets vd till GP. Vidare i artikeln skrivs det om skolans goda rykte, som bolagets vd Johan Göterfelt gärna vill framhålla. Han säger i artikeln att all personal får utbildning i den nya likabehandlingslagen. Skolan har 7 000 barn i kö till sina 58 förskolor och skolor i kommunen, vilket skulle visa på att man har ett bra tryck på elever som vill in till dessa skolor. Skolan gör kvalitetsmätningar bland föräldrar och elever med jämna mellanrum.

Nuvarande skolminister Jan Björklund (fp) skriver på debattsidan i Aftonbladet 061204 ”Ingen elev ska behöva vara rädd för att gå till skolan”

”Vi skolpolitiker måste våga ta ställning till vad som är rätt och fel, och vilka åtgärder som bör användas.”

Björklund vill flytta mobbaren och inte offret. Det vanligaste i dag är att den utsatte väljer att byta skola. På insändarsidorna framgår som den vanligaste åsikten att gemene man anser att den som mobbar ska bli den som ska flytta. Björklund beskriver en händelse som inträffade i Skåne, där en förståndshandikappad pojke blev utsatt för sexuella trakasserier. Föräldrarna krävde att förövarna skulle flytta, så att pojken skulle våga gå till skolan igen. Om detta skriver Björklund att nuvarande lagsystem gör det omöjligt.

”Enligt gällande lagstiftning är det dock inte möjligt att fatta ett sådant beslut. I stället fick den mobbade pojken flytta – ett offer inte bara för övergrepp utan också för svensk flathet. Regeringen tänker nu ta initiativet i kampen mot mobbningen och den tidigare slappheten”. (Björklund)

Vidare utvecklar Björklund allt som regeringen ska ändra på som rör skola och mobbningsproblematiken. Björklund skriver att regeringen vill stärka skolpersonalens kunskaper i mobbningsärenden, mobbaren ska få hjälp och stöd att ta sig ur sitt beteende, och lärarna ska få stärkta befogenheter. Om inget annat hjälper när man försöker att få bukt med mobbningen, ska det bli möjligt att flytta mobbaren.

Aftonbladet skriver 061218 med stora bokstäver: ”Mobbad flicka tvingas flytta.”

Flicka med utländsk härkomst tvingas flytta på grund av långvarig rasistisk mobbning. Skolledningen är anmäld till skolverket och DO (ombudsmannen för etnisk diskriminering) är inkopplad. Man beskriver kort vad flickan blivit utsatt för, rektorn på skolan tillbakavisar beskyllningarna om att skolan inte gjort något.

I slutet av artikeln säger rektorn om de pojkar som trakasserar flickan, att i grunden är det skötsamma pojkar, som uppför sig ordentligt i skolan.

4.3 När barn tar sitt liv

”Du har varje dag ansvaret för våra barn. Inte föräldraansvaret, men ansvaret för barns trygghet och säkerhet. Ansvaret för samhällets allra mest sårbara. Ditt jobb är svårt, stressigt och många gånger otacksamt. Jag vet vad jag talar om, för jag har varit lärare i 30 år.”
(Jenninger,C)

Så börjar en artikel i Aftonbladet 060812 i ett öppet brev till all skolpersonal. Skribenten är pappa till en pojke som efter många år av mobbning tog sitt liv. Pojken blev 13 år gammal. I artikeln går pappan till hårt angrepp på sonens skola. Under flera år hade lärare, speciallärare, rektorer, psykologer och kuratorer noterat grova kränkningar, mobbning, öknamn och föraktfulla värdeomdömen, från både elever och lärare. Skolan meddelade aldrig föräldrarna om sonens situation, utan det blev sonen själv som berättade var han varit utsatt för under lång tid

Jan Nyman skriver 060822 i GP en artikel om flickan som blev 14 år. Artikeln baseras i huvudsak på samtal med mamman som berättar om sin kamp om hjälp till sin dotter. Allt ifrån mobbningen i skolan, till behandlingshemmet där flickan bodde på till och från, och till sist dotterns självmord. I november förra året lämnade mamman in en anmälan mot Falkenbergs kommun. Ärendet är diariefört hos skolverket som inkommet den 9 november 2005, men efter nio månader är utredningen fortfarande inte klar.

Dessa två barn har omskrivits med jämna mellanrum i flertalet tidningar. Både pojkens och flickans föräldrar har blivit intervjuade av tidningarna om vad deras barn varit med om innan de tog sina liv och hur familjerna har det idag och vad som har hänt med deras anmälningar till skolverket.

Ur en artikel från GP ledaren 060823, där rubriken är ”skolans passiva dödshjälp”.

”Felicia blev bara 14 år. Måns blev 13. Sina sista steg mot döden tog de på egen hand. Men skolväsendets passiva dödshjälp hade ledsagt dem dit. För det var alla år av kränkningar från "skolkamraterna" och en handfallen vuxenvärlds otillräckliga engagemang som fört dem mot avgrunden”. (Ledaren, GP)

I avskedsbrevet från flickan stod det. ”Ni lyssnar inte”, vilket var riktat till skolan och vårdhemmets personal alla inkluderade. I artikeln tar man upp de två barnens bakgrund och påpekar den allmänna bilden av flathet av de berörda inblandade. De drabbade barnens föräldrar får ofta höra att deras barn uppträtt olämpligt, kanske varit lite för styva i korgen och av den anledningen provocerat fram kränkningarna. Den utsatte skuldbeläggs. Artikeln går hårt åt skolverket och menar att det tar för lång tid för dom drabbade att få hjälp.

Barnen vänder sig i första hand till föräldrar, rektor lärare och annan personal på skolan. Om hjälp uteblir från skolan hamnar det slutligen en anmälan på skolverkets bord. Då har det gått så lång tid med utdragna utredningar att det i värsta fall har slutat med att ungdomar tar sitt liv, som de två ungdomarna i artikeln.

”Skolverket betonar, vilket lagskärpningen från den 1 april i år också understryker, att det är den utsatte elevens subjektiva bedömning som ska ligga till grund för skolans åtgärdsplaner. Ingen enskild anställd på skolan, varken lärare eller rektorer, har rätt att förringa en elevs personliga upplevelse och påstå att kränkningarna är oförargliga fantasifoster” (Ledaren GP)

Tillsynschefen på skolverket välkomnar antalet ökade anmälningar och tolkar det så att det beror på att barn och ungdomar inte tillåter sig att kränkas av andra.

Victoria Enqvist och Lena Lindehag på Expressen har också valt att skriva om dessa två barn. Expressen har fem artiklar 060704 som tar upp mobbning. I artikeln om flickan beskrivs hennes liv som mobbad. Mamman berättar om mobbningen, utfrysningen, skolbyten som hann och bli fem stycken innan flickan gav upp. Ett sms som flickan fick löd:

”Hej hopp, ditt stora fula fetto. Är du inte död ännu? Det borde du vara så som du ser ut.”(Enqvist,V. Lindehag,L. Expressen)

Mamman berättar om att flickan velat ta sitt liv flera gånger och hon blev sämre och sämre. Här tar Expressen också upp mammans kamp med skolan, som inte lyssnade enligt mamman. Flickan läste hemma och det var ett beslut som mamman tog. När det var prov i skolan, följde mamman med sin dotter som inte vågade gå själv. Skolan kontrade med polishämtning vid utebliven undervisning.

Expressens Enqvist och Linderhag fortsätter med att skriva om pojken. Här berättar pappan om sin sons tillvaro i skolan. Mobbad i flera år och även här en skola som inte agerar utåt enligt pappan. Pojken har gått i två skolor och endast en kort tag var det bättre i skola nummer två. Artikeln belyser pappans berättelse och denna intervju liknar intervjun med flickans mamma till stora delar. En kort berättelse om barnet, stridigheter med skolan, hjälplösheten att inte haft möjligheten att hjälpa sitt barn, turerna med personalen på skolan och till slut barnens självmord.

4.4 Mobbad under skoltiden

”En viktig uppgift för journalistiken är att ge utrymme i massmedierna till dem som har små eller inga möjligheter att göra sina röster hörda och att underlätta för dessa att ta del av andras budskap” (Pockettidningen R s.44)

En kvinna som är 27 år idag blev känd i Sverige som den första eleven som anmälde sin skola för mobbning. Hon drog skolan inför domstol och skapade rättshistoria.

”1997. Johanna stämmer Grums kommun på 700 000 kronor för förstördskolgång.
1999. Karlstads tingsrätt dömer Grums kommun att betala 125 000 kronor i skadestånd för att man inte gjort tillräckligt för att hjälpa Johanna. Kommunen överklagar domen.
2000. Hovrätten konstaterar att Johanna visserligen varit mobbad men att skolan inte kan lastas.
2001. Högsta domstolen fastställer hovrättens dom.” (Sandahl,R, Trägårdh,M) Aftonbladet 061122

Med den informationen börjar Aftonbladet sin artikel om kvinnan. Gamla bilder från Aftonbladet visas upp och visar att man redan då skrev om händelsen. På ett mittuppslag i tidningen visar man klasskortet från årskurs 7. Tidningen har valt att göra klasskamraterna suddiga i ansiktet, och endast kvinnan är på skolkortet som hon såg ut då. Aftonbladet har lyckats med att få kontakt med alla 25 klasskamrater och fått kommentarer i från alla. När Aftonbladet frågar dom gamla klasskamraterna hur det var under skoltiden, minns några vad som har hänt, en del är helt ovetande medan några erkänner att mobbning har förekommit i klassen. Hon var lite udda, ett

tacksamt offer, jag kommer inte att prata om detta med dig, och tala med kommunen, är några svar. Några undrar hur man kan ta upp detta efter 13 år.

Nästa uppslag i tidningen är en intervju om kvinnans liv i dag. Hon har läst klasskamraternas svar och menar att hon inte är förvånad över deras svar. Hon känner bara avsky. Idag arbetar och lever hon med sambo hundar och barn i ett hus i en annan stad.

Mobbningen som föregick under hennes skoltid bestod i verbala och psykiska kränkningar. Aftonbladet har med en intervju med professor Dan Olweus. Intervjun belyser Olweus expertis inom mobbning och man diskuterar kvinnans situation under åren Olweus säger i intervjun att många av kvinnans klasskamrater förtränger händelserna genom att skylla ifrån sig och lägga skulden på offret.

Dan Olweus som är insatt i fallet med kvinnan, menar att det inträffade är som hämtat ur en skolbok. Hela klassen och mobbarna skyller ifrån sig, och har en oviljan att prata om det som hände under skoltiden. Att gömma sig bakom en grupp, är ett vanligt beteende för mobbare. Vidare i intervjun med Olweus diskuterar man hans åtgärdsprogram, som har fått stort genomslag i resten av världen. Nyligen har även Sveriges regering visat intresse för Olweus åtgärdsprogram mot att stoppa mobbning Sidan slutar med Olweus åtgärdsprogram i korthet.

4.5 Mobbarnas bekännelse

I slutat av Aftonbladets serie om mobbning har man intervjuer med forna mobbare. Den första av intervjuerna, ”Vi såg vilka som var rädda” handlar om en man och en kvinna som var aktiva mobbare under skoltiden. Tidningen har en bild på ett par ögon, för att understryka rubriken. I dag har de lämnat mobbningen bakom sig.

Artikeln berättar om kvinnan och mannens liv under skoltiden fram till idag. Båda två hade jobbiga uppväxtår. Kvinnan bytte skola som 10 åring och blev snart ett problembarn och läraren vek sig, hade inte den tid som behövdes för att ta hand om kvinnan. Hon fick snabbt ett rykte om sig i skolan. Hennes hemförhållanden bestod av fylla, slagsmål och bråk. Mannen i intervjun hade en pappa med grava alkoholproblem, och hans hemförhållanden var liknande kvinnans.

Både mannen och kvinnan berättar att det var lätt att hitta offer att mobba. Man såg vilka som inte skulle ge igen, rädslan lyste i ögonen och det luktade till och med rädsla om dem. Idag ångrar de det de har utsatt sina offer för. På samma sida i tidningen finns det två korta informationsinlägg. ”Mobbning syns inte”, och ”mobbning går att stoppa”. Bägge info kommer från BRIS och finns i Aftonbladet 061123

Nästa person som bekänner sitt liv som mobbare är en medarbetare från Aftonbladet. Han går ut med rubriken ”Jag var ett monster”.

På en helsida skriver han om sin aktiva tid som både passiv och aktiv mobbare av en flicka i hans klass.

Han har lagt ut ett skolkort på sig själv hur han såg ut som 14 åring, och idag är han 30 år. I början av artikeln skriver journalisten från Aftonbladet att han fortfarande försöker förstå, varför omgivningen bestämde sig för att hans kvinnliga klasskamrat skulle bli ett problembarn. Han beskriver situationer som har hänt, livet under skoltiden och till sist hans minne av att ha sett kvinnan på en konsert under en sommarkväll, nu som vuxen. Han har inte mod att gå fram till henne och be om ursäkt från åren i skolan.

Det gör han nu i tidningen i stället, och hans inlägg slutar med ordet förlåt. Även på denna sida har Aftonbladet inforutor. Denna dag är rubrikerna: ”Vad är mobbning” och ”mobbningens mekanismer”, båda två artiklarna från BRIS. Samt ”allt fler anmälningar”, från skolverket/BEO (Aftonbladet del 8, Bryr du dig)

4.6 Läsarnas inlägg

Reaktionerna hos läsarna när tidningarna skriver om mobbning och barn sker ofta omgående. Läsarna vill visa sitt stöd och uppmuntra de personer som tidningen valt att skriva om. Här är några inlägg som Aftonbladet valde att ha i tidningen.

”Barn kan inte se helheten, vad de förstör för den mobbade. Mer rollspel i skolan så mobbarna får nåt att relatera till. Ge aldrig upp”. MW

”Det är meningen att vi vuxna ska vara förebilder för våra barn. Hur kan vi vara det när vi inte lyssnar på vad de har att säga.”

”Jag är en före detta mobbad jag vet hur det känns! Jag läste Emmas dagbok och det känns som om tiden har stått stilla. Vad gör mobbarna så speciella? Det är inget som helst fel på Emma eller någon annan som är mobbad! Ta tag i saken innan det är försent, är mitt råd till skolorna. Emma, stå på dig. Du är en bra människa! Kram, Annica en f.d mobbad”

”Jag beundrar dig starkt för att du vågar berätta detta, för att du vågar väcka reaktioner och för att du vågar hjälpa andra genom att själv berätta” (Aftonbladet del 8 Bryr du dig)

De flesta inläggen här från Aftonbladets läsare är riktade till Emma, som var det första mobbningsoffret som intervjuades i Aftonbladets serie ”Bryr du dig”. Hennes dagboksanteckningar har berört många av tidningens läsare. Väldigt många insändare i tidningen har framfört sitt stöd. Det är blandade åldrar på skribenterna, men näsan alla uppmuntrar Emma till fortsatt kamp och att inte ge upp. En del andra aspekter i ämnet mobbning tas också upp, och då går läsarna till angrepp på skolan och vuxna som inte reagerar. Det är vanligt att tidningarna har sidor där läsarna får komma till tals. Aftonbladet på nätet har haft diskussionslänkar där man kan skriva egna åsikter eller svara på dagens fråga om mobbning eller liknande.

4.7 Medias artiklar angående likabehandlingslagen

”Enligt riktlinjerna för likabehandlingsplaner ska varje skola redovisa vilka specifika åtgärder som vidtas för att skapa en studiemiljö för alla elever ”oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder”. (Arinell, I Expressen 061117)

Enligt barn- och elevskyddslagen (2006:67) som gäller sedan 1 april måste alla skolor ha en likabehandlingsplan. Den nya lagens syfte är att förtydliga skolans ansvar när det gäller att garantera alla barns och elevers trygghet i skolan. Det innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder förbjuds i förskolan, skolan och vuxenutbildningen. Lagen innebär också att barn och elever får ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling, som exempelvis mobbning.

Lagen omfattar all verksamhet som beskrivs i skollagen: förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning.

1 april, 2006 kom en ny lag, likabehandlingslagen. (Se bilaga 4)

Lagen ska ge de mobbade barnen och eleverna en större chans till upprättelse.

Lagen förstärker och förtydligar skolans ansvar, och sätter hårdare press på skolorna då skadestånd blir aktuellt att betalas ut. GT tar upp det i sin ledare (060831). ”Nya lagen mot mobbning räcker inte” Morgontidningen GP har tre artiklar om detta ämne. ”Skolor i Göteborg bryter mot lagen” (060924 avdelning nyheter GP) och ”Enligt nya lagen ska skolan aktivt förebygga kränkningar” (060825 GP) ”Skola krävs på skadestånd efter mobbning” (060915 avdelning nyheter GP)

”Skolor bryter mot lagen”, så inleder GP sin artikel 060923 och tar upp lagens betydelse för den utsatta eleven. Artikeln gör gällande att 17 av de 21 större grundskolorna i Göteborg ignorerat den nya likabehandlingslagen. Syftet med den nya lagen är att skydda mot diskriminering och kränkningar av elever och barn i skolan.

Det visar sig via tidningarnas artiklar, att många skolor saknar handlingsplan angående likabehandlingslagen. Den nya lagen ska ersätta skolornas mobbningsplan. Det räcker inte bara med att man på skolorna säger att man har ett program att arbeta efter, det ska finnas dokumenterat åtgärder mot varje diskrimineringsgrund menar skolverket.

GP har en lista i september 2006 på 17 av Göteborgs 21 större grundskolor, som saknar dokumentation av likabehandlingsplan.

Dessa skolor är enligt GP:

Bergums skola, Internationella skolan i Gårdsten, Gamlestadsskolan, Bergsjöskolan, Kålltorpsskola, Nya Lundensskolan, Guldhedsskolan, Nordhemsskolan, Sannaskolan, Nya Påvelundsskolan, Järnbrottskolan, Hovåsskolan, Önneredsskolan, Toleredsskolan, Brunnsboskolan, Kärraskolan och Svartedalsskolan. (Swanberg,L)

4.8 Sammanfattning av medias artiklar

Det har varit skiftande artiklar i media under 2006 om mobbning. Det som har varit dominerande i medias artiklar under året är barn och ungdomar som har utsatts för någon form av kränkande behandling i skolan och under skoltid. Framför allt har media valt att då skriva om långvariga kränkande händelser.

Media tar upp och belyser en ny form av mobbning, nätmobbning. Här fick läsarna av tidningen Aftonbladet en inblick i problematiken av mobbning som inte är synlig fysiskt. Att nätmobbning var ett så stort framväxande fenomen verkade inte många ha uppfattning om. De mobbade får aldrig vara ifred från sina mobbare, man kan bli nådd dygnet om. Nu kan mobbarna skicka sms via mobiltelefoner eller skicka kränkande, lögnaktiga eller bara sårande mail via datorn. När det var som mest skriverier under senhösten och i samma veva som Aftonbladet drog i gång sin kampanj ”bryr du dig”, gick de tre största teleoperatörerna samman och såg över hur man skulle kunna stoppa tjänsten av anonyma sms.

Ett annat inslag som har återkommit är barn som valt att ta sitt liv efter år av mobbning. Det har framför allt varit två barn som media har valt att ta upp flera gånger under året. Den stora frågan måste vara hur det har fått pågå under så lång tid, att ett barn som sista utväg väljer att ta sitt liv för att få frid. Dessa artiklar har varit med framför allt när man har skrivit om något barn som under en längre tid har varit utsatt i skolan.

1 April trädde likabehandlingslagen i kraft i skolorna i Sverige. En uppryckt ny lag som sätter hårdare press på skolorna, att inte kunna skylla på omständigheter som försvarar att inget gjorts för utsatta barn och elever. Detta har också påverkat media att skriva om mobbning i skolorna.

Det visade sig att ett stort antal av Göteborgs skolor inte hade någon likabehandlingsplan klar till det att lagen trädde i kraft, och ett halvår senare såg det inte annorlunda ut.

Aftonbladet var den dominerande tidningen under senhösten med sin serie "bryr du dig"? Här tog tidningen ett rejält tag och skrev om mobbning under en dryg vecka. Aftonbladet startade med dessa rader.

"I morse gick uppskattningsvis 100 000 mobbade barn till ett krig. Det är alla mot dem. Vi har gått igenom varenda anmälan till Skolverket och vi har gång på gång läst samma historia: Barn som får på käften, barn som ignoreras, barn som piskas med våta handdukar, barn som får sina kläder sönderrivna, barn som ingen pratar med, barn som försvinner in i väggen av rädsla, barn som hotas till livet, barn som får sina drömmar krossade, barn som slutar att leva." (Sandahl,R, Trägårdh,M)

Efter dessa rader drog Aftonbladet igång sin serie. Läsarnas inlägg i tidningen vittnar om en frustration över hur det kan vara för barn och ungdomar i våra skolor.

Det kom inlägg till tidningen där några bekände att dom har mobbat andra under sin skoltid, och i efterhand ångrade sig, varvat med inlägg från nu utsatta för mobbning och deras reaktioner och känslor. Aftonbladets egen medarbetare gick ut på helsida och bekände att han var en mobbare under skoltid. Samtidigt tar Aftonbladet upp ett gammalt fall av en i dag vuxen kvinna som var den första i Sverige som anmälde sin skola för långvarig mobbning. Mobbningsexperten Dan Olweus var redan på den tiden insatt i kvinnans situation och fick en helsida till att kommentera hur mobbare agerar.

5 Intervju och samtal

5.1 Intervju och samtal med förskolechef och två lärare

Jag har valt att samtala med en kvinnlig förskolechef som också är biträdande rektor i en skola i Göteborg och hon företräder skola A. Läraren som företräder skola B har varit

verksam som lärare på lågstadiet i trettio år, och hennes skola ligger i centrala Göteborg. Lärare från skola C har arbetat som lärare i tio år och arbetar i en skola strax utanför Göteborg.

Hur man arbetar med att motarbeta mobbning i skolorna skilde sig inte mycket åt. Skola A svarade att dom har en mobbningsgrupp som består av skolkuratorn, rektor, skolsköterska, två speciallärare och en morgonpersonal som också arbetar i specialklasserna. I mobbningsplanen ingår likabehandlingsplanen som dom har lagt ner mycket arbete på, speciellt det som rör de etiska frågorna.

Läraren från skola B talade om att där arbetade man ett program hela tiden, som hon lägger upp runt undervisningen. Hur de olika klasserna lägger upp sitt arbete vet hon inte, men hon arbetar med sina barn hela tiden med tema mobbning om det så skulle behövas. Dessa två terminer arbetar de med ämnet livskunskap. Skolan har ett elevvårdsteam, som består av skolsköterska, kurator, rektor och en del lärare. Dessutom träffas arbetsteamet som hon arbetar ihop med en gång i veckan och går igenom vad de vet, eller om det är någon som de har märkt inte mår bra. Ett fungerande rastvaktssystem gör också mycket, då kan man också hålla koll om någon är utanför säger hon.

Lärare på skola C berättar att dom har ett ansvarsteam som arbetar med mobbningsarbetet. Det består av två lärare ur varje arbetslag. Skolan har en mobbningsplan och en likabehandlingsplan. När man upptäcker mobbning eller trakasserier vänder man sig till teamet. Det är alltid två vuxna när lärarna för samtal med det barn som är kränkt eller känner sig utsatt. Dom tar kontakt med föräldrar och sen har man uppföljning och utvärdering.

Min nästa fråga rörde nätmobbning och hur man hanterade det på respektive skola. Förskolechefen på skola A blev tyst, hon visste inte något om nätmobbning. Hon hade inte hört något om det, men skulle genast kolla upp om någon annan på skolan hade hört om Det förekom på deras skola.

Skola B svarade nästan lika på min fråga. Lärare B sa att hon inte känner till detta. Dom elever hon har är nog för små för att sitta vid datorn på det sättet, det var hennes erfarenhet. När eleverna sitter vid datorn i klassrummet skickar dom brev till sina föräldrar. Men om hon skulle bli misstänksam, kan hon kolla datorn. Hennes dator som eleverna använder i klassrummet är värd så hon hela tiden kan se vad barnen är inne på. Sen finns kunnig datapersonal som kan gå in och kolla var eleverna har varit inne på om så skulle behövas. Barnen vet vad som är tillåtet att göra vid datorn. Vad det beträffar dom äldre barnen har det förekommit att någon gått in med någon annans lösenord och burit sig illa åt, berättade hon. Det togs itu med genast när dom fick reda på det. Vad eleverna sen gör på fritiden vet hon inget om.

Lärare på skola C tycker att skolan inte har någon klar strategi. Hon säger att de inte är beredda på det ännu, och att man inte är uppdaterade för det. Hon berättar vidare att när sjuorna kommer upp till henne, har skolan en datalärare som har undervisning med eleverna varje vecka vad som gäller och vad som är tillåtet. Skolan har som en regel, 20 minuter nätsökning, sen avbryts det om man inte har hittat vad man söker efter. Problemen har ökat det senaste året tycker hon, och skolan har haft elever som har blivit utsatta. Hon tycker inte att skolan är förberedd.

När det gäller att motverka mobbning, hur gör skolorna var en annan av mina frågor. Skola A svarade att de arbetar med att barnen ska bli sedda, Detta ger att barnen vågar berätta om dom ser, eller vet något som vi bör ha reda på. Vi tydliggör varje barns ansvar för varandra genom ständigt ha återkommande samtal med våra barn om vänskap, kamratrelationer och hänsyn.

Lärare B tycker att mycket ansvar ligger på klass läraren. Skolan har en bra rektor, så behöver hon hjälp med något så får hon det snabbt av elevvårdsteamet. Men det är ju klart säger hon, skulle någon/några vara sjuka i teamet tar det lite längre tid, så blir det ju.

Kompetensutvecklingen rörande nätmobbning och mobbning, hur har skolorna med det undrade jag.

Mobbningsteamet har med jämna mellanrum vidareutbildning svarade skola A.

Skola B ska gå på kurs två dagar angående den nya likabehandlingslagen om några veckor. Läraren på skola B tycker inte att man har speciellt mycket vidareutbildning på det ämnet. Men om hon vill gå på föreläsningar eller annat som hon tycker att hon har nytta av, så går hon på det. Det bestämmer hon själv. Hon påpekar igen att hon tycker mycket ligger på klassläraren själv. Hon berättar att för ett tag sedan hade hon problem i en klass, då gick hon på en hel del kurser som hon var intresserade av som hon sen hade hjälp av. Sen har teamet sina veckoträffar där de diskuterar sådant som bör tas upp i eventuella ärenden.

Lärare C minns att för några år sedan gick många lärare olika kurser och fortbildningar om mobbning. De senaste åren har det inte hänt så mycket tycker hon. Vid studiedagar har enskilda lärare kunnat gå på kurser eller seminarier som de har tyckt sig ha nytta av.

Jag frågade om medias artiklar angående mobbning. Hur ser du på det, och diskuteras det kollegor emellan?

Media vill ha en "Svarte Petter", men det är inte så enkelt svarade skola A. Vad är orsakerna undrade hon på skola A, plus det att det brukar inte bara vara ens fel, säger hon. Mobbning, det är något som berör oss alla på skolan. Ingen blir oberörd när tidningar skriver om barn som far illa. Det diskuteras i personalrummet då och då säger hon. Bland det viktigaste idag inom skolan är att dokumentera händelser. Det är enkelt att gå tillbaka och se vad som har hänt.

"Jag vill nog säga att det är A och O med dokumentation" säger förskolechefen på skola A.

På skola B svarar läraren att det diskuteras mycket i personalrummet. När media skriver om skolans fel, skolan ska inte brista, det ska inte bli så säger lärare B. Lärarna på skolan måste vara uppmärksamma. I tidningsartiklar kan föräldrar säga precis vad som helst, det kan inte skolan eftersom skolan har tystnadsplikt. Ibland kan man undra hur tidningen vinklar en historia säger hon. "Jag skulle till exempel aldrig gå ut i tidningen och säga något illa om min skola eller kollegor. Det handlar om en etisk oskriven lag Är jag helt säker på att jag vet sanningen"?

Man börjar rannsaka sig själv hur man betar sig när tidningarna skriver om mobbning tycker hon. Hon tror att skolorna har ändrat sig över tid i frågan om mobbning, den har alltid funnits. Men det är bra att det fokuseras på det, man blir påmind, det är bra, avslutar lärare B.

Vi lärare emellan diskuterar medias artiklar om det har stått något som många har läst, när man är i personalrummet. Det är nog rätt vanligt att det skrivs att det är skolans fel, säger lärare C.

Hon tycker vidare att hon tycker att lärare är duktiga på att "se" när något händer, och vi säger till, säger hon. "Jag tror att många inom skolan kan känna sig kränkta, att det massmediala alltid faller tillbaka på skolan. Lärare måste ha mer resurser, ibland orkan man inte och då är det nog lätt hänt att man inte orkar "se". Allt är en resursfråga i slutändan"

Hon säger vidare att hon inte vet om hon tycker att media alltid har rätt.

Ligger stor skuld på skolan undrar hon. I vissa fall tycker hon skolan kan göra mer. Det är mycket man inte vet i enskilda ärenden säger hon. Varje lärares ambition är ju att hjälpa eleven, det handlar hela tiden om resurser tycker hon. Ska man "se" dessa saker måste man ha tillräckligt med personal, och mer kunskap behövs också anser lärare C. Personal som är utbildade på dessa frågor tycker hon är viktigt. På hennes skola var dom jätteaktiva för några år sedan, berättar hon. Men sen gick flera av hennes kollegor in i väggen. Man tar ut sig för mycket i sådana här känsliga ämnen, avslutar hon.

5.2 Samtal med två förskolelärare och en stödpersonal

På grund av tidsbrist i jultiden för personalen på skolan blev det ett samtal i grupp med två förskolelärare och en stödpersonal. Den ena förskoleläraren har arbetat som förskolelärare i cirka trettio år, med avbrott för mammaledighet tre gånger. Förskolelärare två har arbetat i sex år och är vikarie på skolan sen hösten 06. Kvinnan som arbetar som stöd åt ett barn har arbetat i trettiofyra år inom förskola och skolverksamheten, mestadels som stöd åt barn med olika problem.

Ingen av personalen i gruppen jag diskuterade med känner igen bilden av skolan som media ger. Kan det vara så stor skillnad på de olika skolorna runt om i Sverige? Ingen trodde det, framför allt inte i dagsläge.

Att tidningarna vinklar sina artiklar fel var alla överens om, vilket kanske inte är konstigt med tanke på tystnadsplikten man har. Vissa fall, när det rör sig om mobbning är väldigt komplicerade, det är inte svart och vitt. Personalen har tystnadsplikt, vilket inverkar. Ytterligheter och ingen sans och balans i artiklarna var kommentarer som förekom. Ingen på skolan accepterar mobbning, man har nolltolerans.

Som lärare blir man väldigt irriterad. Ingen skola får strunta i något som rör eller liknar mobbning och ingen som jag pratade med tror att det finns någon som gör det. Framför allt inte idag med tanke på likabehandlingslagen, säger dom jag talade med.

Mest upprörda blev personalen av medias skrivelser som "skolan gör inte något", vilket ansågs som en befängd tanke.

Ingen känner igen sig i någon av de artiklar som studerades. Man var också överens om att det krävs bättre och mer samarbete med föräldrarna för att förhindra mobbning, och även när det har inträffat något.

Äldre elever är mer utstuderade idag i skolan. Eleverna vet sina rättigheter men talar aldrig om sina skyldigheter, dessutom är dom väldigt utåtagerande. Situationerna blir därefter. Som lärare har man händerna låsta i vissa fall. En personal tog av hörlurarna på en elev eftersom han inte lyssnade på henne när hon ville prata med honom. Eleven hade gett sig på en av

hennes elever och hon ville ha en förklaring. När det inträffade ägde rum var det lunchrast för eleverna. Personalen som tog av eleverna hörlurarna för att kunna ha en diskussion blev tillrättavisad senare under dagen. Eleven hade lunchrast, och det var dennes rättigheter att använda sina hörlurar. När sådant här inträffar blir man både arg och trött sa läraren, som undrade var stödet för henne fanns. Vi har förlorat mycket av våra forna befogenheter tyckte alla tre vid bordet.

När vi satt och diskuterade nätmobbning, var alla tre överens om hur svårt det är att kontrollera och hantera ett sådant problem. Ingen av personalen visste med säkerhet om det förekom på deras skola, man hade inte hört något som pekade åt det hållet. Det berättades för mig att en personal från antimobbningsgruppen hade varit på kurs om just nätmobbning, och efter det talat om det inför alla kollegor på ett kvällsmöte något senare. Det vi i personalen fick var nätadresser som kunde vara till hjälp om man undrade och behövde en uppdaterad information. Det var för ett bra tag sedan vi fick den informationen och efter det hade det inte varit någon mer diskussion om det ämnet. Skolorna hänger inte med i nätmobbningen och det gäller även mobiltelefonerna ansåg de tre runt bordet jag pratade med. Det verkar väldigt svårt att komma åt dom ansvariga var ett annat uttalande.

Deras antimobbningsgrupp fungerar väldigt bra tycker alla. En av förskolelärarna berättar att gruppen går runt och presenterar sig varje termin, så att alla elever ska veta vilka som ingår i teamet. Antimobbningsgruppen talar med eleverna vad som gäller på skolan för samtliga elever. Teamet talar om var dom finns under lektionstid och var dom är efter lektionstid, så barnen lätt kan hitta dom. Man har också satt upp ett kort på antimobbningsteamet i alla klassrum så att alla elever ska känna igen dom när man vill söka upp dom.

Vidare tycker lärarna i gruppen att man på skolan är bra på att "se". Stöd från ledningen är också väldigt bra på skolan när man behöver hjälp. Lärarnas arbete är hela tiden förebyggande på skolan och man är med barnen hela tiden, framför allt de yngre barnen. Vi ser så fort något kör ihop sig. Vi talar också om för barnen hela tiden, att om något händer, kom till fröken. Vi ingriper direkt säger alla i min samtalsgrupp. Sen är det väldigt "inne" att säga att man är mobbad säger en av förskolefröknarna. Men man lär sig efter ett tag vad barnen menar, man lär känna sina barn rätt fort. Inte att vi på något sätt föringar barnen när dom säger att dom är mobbade, men man lär sig att skilja på vissa utsagor och andra.

När gruppen är trygg minskar springet om vad som händer och sker hela tiden. Det viktigaste är att barnen vet att vi lyssnar på dom, något alla tre höll med om var bland det viktigaste.

5.3 Samtal med en lärare från en annan skola.

Jag valde att ta med detta korta samtal från en frustrerad lärare, med tanke på att alla jag har pratat med säger att man har ett fungerande antimobbningsplan på skolorna. Hon påpekar att som ensam klasslärare är det svårt att själv vara den som ska ta itu med allt. Man behöver hjälp från annan personal på skolan.

Som lärare upplever hon frustration när hon märker att hon inte får något gensvar från kollegor och elevhälsoteamet. När hon påpekar att ett barn blir mobbad så får hon höra att det sker utanför skoltid, på fotbollsträning eller tennisträning. Att hon som ensam klasslärare ska kunna åstadkomma något med föräldrarna är för stor uppgift. Särskilt när mobbningen har pågått i två år innan eleven kom till hennes klass. Situationen har hunnit bli för komplex. Det känns som den enskilda läraren inte blir trodd. Som erfaren lärare vet hon att det som sker på fritiden även påverkar elevernas situation i skolan. Det måste finnas personal på skolorna

som har utbildning och kunskap för barn som är mobbade, och även för dom som mobbar säger läraren i vårt samtal. Hon menar då att på samma sätt som man har speciallärare för barn med läs och skrivsvårigheter bör man ha liknande personal med utbildning i problematiken som rör mobbningsoffret och mobbaren.

5.4 Sammanfattning av intervjuerna och samtalen

I mina intervjuer och samtal med de tre respondenterna från skolorna A, B och C är svaren nerskrivna exakt som de tre svarade på mina frågor. Det är lätt vid fritt samtal att komma ut ur ämnet som man diskuterar, vilket skedde några gånger, och då har jag valt att inte ta med det som sades och det blev då en reducerad intervjuerättelse.

I samtalet med två förskolelärare och en stödpersonal gick det till på ungefär på samma sätt som ovan. Samtalet pågick under deras arbetstid och på fritidstid för barnen som fanns i lokalen. Jag kunde valt att gå iväg och samtala med en av personalen på skolan åt gången, men det var stort barnantal under tiden för mitt samtal. Vi kom fram till att det skulle löpa lättast om vi satt tillsammans och en kunde gå iväg om barnen krävde det. Jag har valt att sammanställa deras samtal, men jag har försökt att återge mina respondenters ord så noggrant jag kan. Det blev en del störningar under samtalets gång, då barnen kom och skulle vara med eller enbart hade frågor.

Jag ställde inga frågor till barnen eftersom jag ansåg att de var för små, med i en annan studie hade det varit intressant att undersöka hur elever upplever ordet mobbning.

Sammanfattningsvis har jag kommit fram till att mobbning förekommer i skolorna, men ingen vill erkänna hur mycket utan man vill ha det till ringa. Att det skulle vara som media skriver har ingen av de jag samtalade med varit med om under sina år i skolan.

Nätmobbingen viste en del om att det fanns, men inte om det fanns på deras skola och att de upplevde att man inte var beredd på hur man skulle hantera det ännu.

Personalen på skolorna kände att de hade en bra beredskap vid eventuella mobbningsituationer. Antimobbningsteam eller liknande fanns på alla skolorna, där oftast skolsköterskan, kurator och annan specialpersonal fanns med i gruppen. De flesta lärare påpekade att man ville ha mer utbildad personal i just detta ämne, precis som man har specialpersonal för barn som har svårigheter med att till exempel läsa.

Ingen av de jag samtalade med och vid intervjun kände igen den bild som media skapade av skolan. Man menade på att alla styrdokument som finns att tillgå, och hur man arbetar i respektive skola gör att den bild media visar inte ska finnas och att den inte finns hos de skolor jag besökte. Att det skulle vara så illa på någon annan skola hade man svårt att föreställa sig. Dessa skolor som jag besökte, arbetar alla aktivt mot att mobbning. Man vill inte att mobbning ska få en chans att kunna få breda ut sig på skolorna. Men, som man sa, det finns tyvärr ändå alltid något litet problem som man måste arbeta på att lösa.

6 Analys

Barn som tagit sina liv efter år av mobbning och ingen hjälp, är ett ämne som det har skrivits en hel del om. Det har varit framför allt tre barn som har varit de som samtliga tidningar valt att skriva om.

Följetonger, en serie i serien av artiklar har framför allt kvällstidningarna Aftonbladet och Kvällsposten (GT). Om de tre barnen som tog sina liv har det skrivits flera gånger om under året, och även när de tragiska händelserna inträffade.

En annan vanlig variant av artikel är när man skriver om en förälder som under några dagar berättar om sitt barns liv som mobbad. Det har också handlat om barn som är kraftigt utsatta för mobbning och vägrar gå till skolan. När föräldrar håller sina barn hemma från skolan, blir det artiklar om hur skolan hanterar mobbning, vilket gör att barnen inte vågar gå till sina skolor. I dessa artiklar skrivs det om anmälan till skolverket, rektorer som inte kan uttala sig, intervjuer med föräldrar och utsatta barn. Det brukar bli en så kallad följetong, och man skriver om liknande fall och jämför dessa med varandra.

Det har också varit mycket skrivelser om Bjärumskolan i Skåne, som har varit polisanmäld upprepade gånger under sju år tid, och inte mycket har hänt i ärenden enligt de intervjuade. Här har GT, och med regionala Kvällsposten, tagit upp turerna om Bjärumskolan många gånger. Eleverna och föräldrarna är dom som står för polisanmälningarna. Eleverna säger i artiklarna att det är mobbning hela tiden.

Friskolan i Stockholm som fick skadeståndskrav på 50 000 kr, för att man inte hade gjort tillräckligt för en mobbad och trakasserad pojke, gick att läsa om i Aftonbladet, GP och Expressen 060914.

Löpsedlarna slår på stort, det gäller att fånga läsarnas intresse. Frågor som rör barn och djur ligger högt när det gäller läsarens empati. Mord är också en rubrik som fångar läsarna torsdagen 14 december löd Aftonbladets löpsedel, ”Extra, Jim 8 år ströps på rasten” När man läser en löpsedel med den rubriken, utgick jag från att barnet var död. Löpsedlarnas rubriker är ofta kryddade men artikeln inne i tidningen är skrivet ur offrets vinkel. Polisen rubricerar till dråpförsök, vilket är en annan benämning än det som löpsedeln har Det är vanligt att man som tidningsköpare får en bild av löpsedeln och en annan bild när man läser innehållet i tidningen. Som läsare tycker jag att fakta förvrängs.

När jag pratade med läraren som hade ett fall av mobbning i sin klass, dock efter skoltid, får man en känsla av att det finns problem överallt, men att ansvariga på skolorna kör huvudet i sanden och förnekar, vilket verkar vara väl förekommande. Jag menar inte att inget görs, för det har jag inte fått några indicier på att det skulle vara på det viset, men det kan verka för utomstående att inget händer.

Förebyggande arbete i skolorna är oerhört viktigt, det verkade alla vara överens om. När det gäller mobbning är ett väl fungerande rastvaktssystem viktigt. Lugn och ro i klassen skapar harmoni, vilket gör att man minskar eventuella problem mellan eleverna. Barnen ska känna sig sedda, det ger i sin tur att barnen vågar anförtro sig till personalen.

En annan viktig del i vardagen med skolbarn är att känna till hur elevernas kommunikation ser ut. Man måste diskutera det etiska med eleverna, alltid arbeta aktivt med skolans mobbningsplaner, upplysa om den nya likabehandlingslagen och ta upp värdegrundsfrågorna.

Personalen på skolorna måste ständigt få tillgång till fortutbildning i digital mobbning. Frågor som hur upptäcker man det och hur hanterar man digital mobbning är några saker som lärare i framför allt de äldre klasserna kommer att ställas inför. Kunskap rörande nätmobbningen tycks vara en brist för mer eller mindre alla jag har pratat med. Att det har skrivits om i

tidningarna var alla överens om, men att det skulle finnas på deras skolor visste ingen med säkerhet.

Att ge sig på en annan människa, förnedra håna eller trakassera är aldrig tillåtet. Barn bråkar och är osams, så har det varit i alla tider, och kommer att vara även i framtiden. Att kunna skilja på barns bråk och mobbning är något som lärare måste vara uppmärksam på. Ett aktivt arbete mot mobbning kanske kommer att schemaläggas i skolorna framöver, kanske det är något som man bör ha med sig som tanke. Genom medias upplägg i tidningarna blir läsaren ständigt påmind om världens fasor, aids, krig, svält, naturkatastrofer med mera. Tidningarna laddar för en kampanj som säljer och vi köper tidningen. Media väljer ett tema under en kort tid, då läsaren bombarderas av rubriker som tar tag i hjärtat eller ger oss dåligt samvete och efter några dagar avtar mediabelysningen i tidningen, och man har bytt till ett nytt ämne att skriva om.

När det inträffar mobbning på en skola skall skolan ha en handlingsplan att gå efter. Alla som arbetar med mobbning vet att det är ett krävande arbete, tyvärr slutar inte mobbning med en gång. Får man bukt med ett fall, dyker det i värsta fall upp ett nytt. Skolans storlek, var den ligger i Sverige och elevsammansättningen spelar inte någon roll, mobbning finns över allt. I mobbningsteamerna finns i regel skolsköterska och kurator med, samt lärare med annan kunskap. Jag har under mina intervjuer och samtal märkt att det inte har funnits någon med specialkunskap att hantera mobbning. Detta tycker jag är en stor förlust för drabbade barn. En av lärarna jag intervjuade påpekade ju bristen av sådan behörighet inom skolan.

I mitt arbete ställde jag två frågor. Hur ser medias bild av mobbningen i svenska skolor ut? Och vad tycker skolans personal om medias bilder av mobbningen?

I den första frågeställningen kom jag fram till att media har mycket artiklar om mobbning och trakasserier. Det skrivs i snitt varje vecka om något som rör ämnet mobbning och trakasserier. Som jag har påpekat förut så läger gärna kvällstidningarna ut så kallade följetonger i sina tidningar. Man tar upp gamla artiklar och jämför, eller så tar man upp artiklar man haft inne förut och tar upp de igen om det har hänt något nytt. I de fallen tidningarna framför allt valt att ta upp gamla artiklar har det rört sig om barn som inte vågat gå till skolan på grund av mobbning. Skolorna det rört sig om har blivit anmälda till skolverket av någon av föräldrarna. Anmälningarna till skolverket är något som tidningarna gärna skriver om.

Man har då ett flertal artiklar (det jag har valt att kalla följetonger) under några dagar där man skriver om barnets situation. Det är övervägande en mamma som man intervjuar och ibland även barnet, beroende på ålder. Varvat med mammans berättelse försöker tidningarna att få kommentarer eller gärna en större intervju av rektor på berörd skola.

Hur landar man som människa efter skrivelser i tidningarna om sig själv? En dag finns ett barn eller ungdom i tidningarna och det skrivs sida upp och sida ner om personen i fråga. Läsare hör av sig till tidningens insändarsidor, det skrivs stödord och uppmuntran till den drabbade. Mail strömmar in och stödjer den utsatta. Hur bearbetar den utsatta detta? Det framkommer sällan eller aldrig något om vad som har hänt efter tidningens uppmärksamhet. Vad har hänt med de utsatte ungdomen eller barnet? Har mobbningen slutat eller fortsätter det efter det att media slutat att belysa ett utsatt barn? Det får man aldrig reda på.

Hur har medias artiklar relevans för skolan, läraryrket och barnomsorgen i arbetet mot mobbning? Tidningarna publicerar skakande reportage om mobbning, men samtidigt gottar sig i kändisskandaler och tv-program, som visar hur den som inte presterar tillräckligt åker ut fortare än kvickt. Samtidigt blir det ett allt hårdare klimat i skolorna och det förväntas av

skolan att ingen elev mobbas. Men vilket ansvar har medierna och vuxna utanför skolan i uppgiften att forma unga människors syn på människovärde och relationer? Om medierna förmedlar bilder av hur unga tjejer konkurrerar ut varandra genom falskspel och utstuderat beteende, och visar pojkar som tror att den roligaste är den som presterar de grävsta skämten på andras bekostnad. Det är medias bild till barn och ungdomar, och hur ska ungdomarna förstå att det inte är legitimt med ett uppförande som kränker andra.

Skollagen stadgar att var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas värde. Den lyfter fram människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet och solidaritet med svaga och utsatta. Dessa värden ska skolan förmedla. Det är också ett tydligt uppdrag till oss blivande lärare att bekämpa mobbning. Här kommer det fram att de flesta vill ha mer specialutbildad personal på skolorna för att ta hand om barnen när det inträffar mobbning eller andra trakasserier.

Tidningarnas artiklar har vid intervjuer med personal tagit upp mobbningsbilden på skolan. Personalen hävdar å ena sidan att man inte har problem med mobbning och å andra sidan, om man har problem med mobbning är de inget stort problem. Det ses inte som ett överhängande problem och man har det under kontroll. I media säger då skolan att man har situationen under kontroll. Det tycker ingen av de barn och elever som är utsatt för mobbning. Dom som är utsatta för trakasserier och mobbning känner att skolan inte har ställt upp och hjälpt dom. Man har inte fått det stöd som man har förväntat sig. Segdragna pappersskriverier men inget konkret tycker de drabbade. På den grunden har det blivit anmälan till skolverket, och det har oftast varit den utsatta eller föräldrarna som har gjort anmälan. Ett annat genomgående resultat är att den utsatta har till slut valt att flytta eller byta skola för att få lugn.

Den mobbades bild av vad som händer under dagarna stämmer inte överens med skolans bild av vad som skett. Skolan berättar om åtgärder som gjorts, medan den utsatta inte känner igen sig något i den bilden skolan berättar. Problemen tycks inte sluta för den mobbade trots att skolan vidtar åtgärder och gör insatser i vissa fall.

En skillnad mellan kvällstidningar och morgontidning är att GP sällan lägger ut rubricerade artiklar om mobbning på sin förstasida. GP har ofta sina artiklar på "ledaren" och nyheter/Sverige. Som läsare upplever jag att GP förhåller sig som morgontidning till mer faktanyheter och mer seriösa nyhetsartiklar om mobbning än eftermiddagstidningarna i sitt innehåll.

Kvällstidningarna går ut med bild på barnet och föräldrarna, och har stor rubrik. Jag upplever att kvällstidningarna vinklar sina artiklar så att det blir dramatiskt. Mer eller mindre genomgående vinklar kvällspressen sina artiklar ur den mobbades perspektiv. Upplägget i kvällstidningarna är ofta desamma. Kort redogörelse om vad som ligger bakom och ett försök att få tag på ansvariga. Sekretesslagen är till för skydd för den enskilde, och den används ofta när journalisten ställer frågor. Det genomgående i artiklarna är att de barn man har valt att skriva om har varit utsatta för mobbning under lång tid. Kvällstidningarna över lag skriver gärna och mycket om dem som är drabbade, offren. Den mobbade och dennes föräldrar är alltid med i artiklarna.

Flertalet av kvällstidningarna har liknande sätt att lägga upp sina artiklar. Reaktionen hos läsarna är densamma i vilken av tidningarna jag har gått igenom. Läsarna blir berörda och skriver inlägg till tidningens debattsidor. När det gäller barn framförallt och skola i andra hand, är debattsidorna väl använda av tidningens läsare. Debattsidorna är lika flitigt använda av läsare i kvällspressen som morgontidningen.

När en skola har blivit anmäld till skolverket, är media snabba att skriva om det. Skadeståndskrav brukar nämnas och vad som har legat till grund för anmälan. Det har inte skrivits något om någon skola som har blivit anmäld, att skolan har ändrat sina rutiner eller att man har ändrat om sin likabehandlingsplan.

Genomgående har det varit den utsatta som media belyser, har valt att vara med på bild, gärna med förälder om det rör sig om ett mindre barn. Det verkar som små barn och snyft säljer bättre. Tyvärr verkar tidningarna bli mer och mer en skrämmande likt skvallertidningar tycker jag, plus en skrämmande tanke om hur media skapar en bild av utsatta barn som säljer deras tidningar.

Media har som uppgift att styra en pågående debatt i en riktning som känns något sånär seriös. Antingen är gemene man oerhört samstämmiga, eller så väljer tidningen att ta in samma typ av inlägg. Inläggen som läsarna står för har till största del stöttat den utsatta. Budskapen till dom utsatta är väldigt lika på de insändarsidor som finns i tidningarna. När jag har läst artiklar ur de olika tidningarna upplevs dom väldigt lika överlag. Artiklarna är mycket lika i texter och upplägg, och det är ungefär det samma på insändarnas sidor på tidningarna. Större delen av läsarna lägger skulden och ansvar på berörda skolors rektorer.

Många inlägg handlar också om att de föräldrar som har barn som mobbar, ska ta itu med sina barn. Läsare som skriver in till tidningarna uppmanar till att anmäla skolorna till skolverket och polisanmäla mobbarna. En röd tråd på debattsidorna är att väldigt många tycker att dagens barn och ungdomar har för dålig uppfostran och hårdare tags krävs, framför allt från barnens föräldrar. Man bör ställa sig frågan vilket ansvar föräldrar har.

7 Avslutande diskussion

Mobbning och skolan och dess miljö verkar vara ett sammansvetsat ämne som media valt att skriva om. Barn som systematiskt utsätts för kränkande behandlingar under längre tid slås upp

på sidorna i tidningarna. Media skriver och läsarna gör inlägg under pågående period. Sen blir det tyst. Någon uppföljning om vad som hänt det utsatta barnet får läsarna sällan reda på.

I och med att det skrivs mycket om barn som blir utsatta för mobbning i skolan, blir följden att tidningarna angriper skolornas rektorer i artiklarna. Hur reagerar lärare och personal på skolorna över medias bild av mobbning och skola, var en av mina frågor vid möte med lärare. Bilden som media har om mobbning i skolan stämmer inte överens med den skolpersonal som jag träffade. Ingen känner igen den bild som media har om skolan. Det blir en ensidig bild av skolan och dess personal som arbetar där. I och med tystnadsplikten som skolan har, kan media aldrig ge en bild som stämmer från alla parter.

En lärare tyckte inte hon fick den hjälp hon ville ha. De andra lärarna tyckte att stöd och hjälp fungerade bra på respektive skolor. Men samtidigt påpekas det att man inte har haft problem med mobbning eller andra trakasserier i aktuella klasser, men att det periodvis kunde förekomma i mindre skala på skolorna. Alla som jag pratade med påpekar att man ville ha mer och framför allt specialutbildad personal till att ta hand om de eventuellt utsatta och mobbade barnen i skolan.

Nätmobbingen var ett nytt fenomen för de flesta jag talade med. Några hade uppmärksammat att det skrevs om det i tidningarna, men inte kopplat att det skulle finnas på deras skolor. Eftersom man knappt visste om problemet, tyckte de flesta att man i så fall inte var förberedd inför problemet i sina handlingsplaner på respektive skola.

Den 16 januari fick jag ett sms på min mobil från Telenor, där man meddelade mig och alla andra som har Telenor som abonnemang,

”1februari tar vi bort möjligheten att SMS:a med anonym avsändare. Detta på grund av missbruk vid till exempel hot och mobbning” (Telenor 16januari-06)

Expressen hade en artikel 061028 om att blockera tjänsten, eftersom det har använts vid mobbning mellan barn och ungdomar. Nu har Telenor tagit steget i rätt riktning mot att stoppa mobbingen via mobiltelefonerna.

Media skriver om mobbning och trakasserier som barn och ungdomar blir utsatta för under skoltid och även efter skolans slut. Det är en pågående kränkning som inte tar något uppehåll under lång tid för många elever. Under mina samtal med lärare framkom det att medias artiklar om mobbning inte påverkade dem i någon större utsträckning i den meningen att man tog upp och diskuterade mobbingen såsom tidningsartiklar från media. På de tre skolor jag besökte sträckte man sig till att det som skrivs i tidningar diskuterades i personalrummet vid kaffepaus, men det leder inte till att man drar igång något projekt om mobbning på grund av artiklar i tidningar. Det var ingen som hade köpt någon extra kvällstidning på grund av löpsedlarna hade rubrik om mobbning i skolan.

Problemet mobbning finns redan i skolan vilket alla är medvetna om, och skolorna har sina handlingsplaner att följa. Att media går ut med jämna mellanrum och tar upp ett ämne om mobbning och det som följer med den problematiken, påverkar inte skolans arbetssätt. Däremot skapar media med mobbningsartiklarna debatter mellan lärarna rent generellt som ett diskussionsunderlag. Men eftersom ingen jag har pratat med känner igen bilden av medias artiklar så ger inte bilden från media något som skolan tar upp i sak. Tystnadsplikten som skolan och personalen har påverkar också medias bild. Skolan får inte gå ut i media och

diskutera enskilda elevers situation. Den stora serien ”Bryr du dig”? som Aftonbladet drog igång under senhösten blev et stort debattämne. Aftonbladet fick med sig lärarförbundet och Bris, vilka tillsammans gick ut och uppmanade skolorna till att bekämpa mobbningen. Aftonbladet skickade den 24 november ut artikelserien ”Bryr du dig” till alla lärare i Sverige, dessutom kan man via nätet på Aftonbladets sida ladda ner en lärarhandledning i pdf –fil. Man hoppas skapa en bredare debatt om hur mobbning ska stoppas i förberedande arbete.

Det som media skapar i förhållandet till föräldrar skulle i så fall vara att man som förälder drar sig för att sätta sitt barn i en skola som figurerar i media som en skola som inte tar hand om mobbningen. Men eftersom jag inte har pratat med föräldrar på de skolor som jag besökt kan jag inte uttala mig om det, utan bara ha en gissning hur en del föräldrar skulle kunna reagera.

Tyvärr tycker jag att skolan är dålig att framhäva vad som görs på respektive skola, vilka modeller man arbetar efter och vad som står i deras likabehandlingsplan. Skolans sekretess gör att media inte kan ge en rättvis vinkling av vad som har skett eller sker på utpekad skola. Det gör att medias bild av vad som hänt blir vinklad enbart från den utsattas sida, och skolans bild av det hela kan aldrig komma fram.

KÄLLOR.

Litteratur.

Boëthius.M-P (2001) *Mediernas svarta bok*. Ordfront, Stockholm 2001
Olweus,D (1999) *Mobbning bland barn och ungdom*. Rädda barnens förlag, Stockholm 1999
Pockettidningen R (1992) *Media, makt och politik*. Stiftelsen Pockettidningen R, Stockholm 1992
Strömbäck.J (2000) *Makt och medier*. Studentlitteratur, Lund.2000
Thompson,J. (2001) *Medierna och moderniteten*, Daidos förlag AB Göteborg 2001
Weibull,L.Holmberg,S (1991) *Åsikter om massmedier och samhälle*, Göteborgs Universitet 1991
Østbye,H. Knapskog,K mfl (2003) *Metodbok för medievetenskapen*. Liber AB 2003

Internet:

<http://www.pedagogiska.magasin.se>
<http://www.skolverket.se>
<http://www.wikipedia.se>

Dagspress/kvällspress Internet:

<http://www.aftonbladet.se/vss/debatt/story/0,2789,870618,00.html> "Varför hjälper ingen Måns"? 060812
<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,935312,00.html> "Emma är inte mobbad".061120
<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,938335,00.html> "Mobbarens ögon" 061123
<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,939402,00.html> "Hela serien, Bryr du dig"
http://www.aftonbladet.se/ettor/webb/3347_normal.html "Händelsen är unik" 061124
<http://www.aftonbladet.se/vss/debatt/story/0,2789,946226,00.html> "Mobbning får inte tolereras", Björklund 061204
<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,955454,00.html> "Unga får fejkade dödsbud på nätet", 061215

<http://expressen.se/index.jsp?a=723900> "Anton är inte mobbad",061020
<http://expressen.se/index.jsp?a=732444> "Anonyma sms stoppas på nätet efter mobbning" 061028
<http://expressen.se/expressen/jsp/polopoly.jsp?a=625668> "Utfrys, misshandlad och retad till slut gav Michaela, 14, upp" 060704
<http://expressen.se/index.jsp?a=726049> "Skolan blev kritiserad" 061020
<http://expressen.se/index.jsp?a=756677> "Skolan får gott betyg av skolverket" 061117

<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=237&a=292241> Ledaren, "skolans passiva dödshjälp", 060823
<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=361&a=296357> "Förskola krävs på skadestånd" 060914
<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=113&a=298102> "Skolor bryter mot lagen" 06092

Bilaga 1

Så vill Dan Olweus bekämpa mobbningen
Åtgärder för skolan

Undersökning med frågeformulär

Skolan kartläggs med utgångspunkt från elevernas enkätsvar.

Hur yttrar sig mobbningen? Var sker den? Hur många är mobbade?

Bättre rastvaktssystem.

Skolans vuxna ska vara synliga auktoriteter och ingripa i misstänkta situationer.

Pedagogiska samtalsgrupper

Skolans anställda delas in i mindre grupper som möts regelbundet för att lära sig åtgärdsprogrammet under ledning av specialtränade nyckelpersoner på skolan.

Bildande av samordningsgrupp

Med både elever, föräldrar och skolpersonal. Gruppen tar ett överordnat ansvar för skolans arbete mot mobbning.

Åtgärder för klassen

Klass/skolregler mot mobbning:

Skolan instiftar fyra tydliga regler mot mobbning:

Vi ska inte mobba andra.

Vi ska försöka hjälpa andra elever som blir mobbade.

Vi ska också vara tillsammans med elever som ofta blir ensamma.

Om vi vet någon som blir mobbad ska vi berätta det för läraren och dem där hemma.

(Elever som inte följer reglerna ska först få en tillsägelse och om det fortsätter bestraffas med indragna privilegier.)

2.Regelbundna klassmöten:

I de lärarstyrda klassmötena får eleverna genom

rollspel och diskussioner lära sig vad reglerna mot mobbning innebär

och vad de vuxna i skolan och de själva kan göra för att förebygga

och motverka mobbning.

Åtgärder för eleven

Allvarliga samtal med mobbare och offer. Genomförs snabbt vid problem med de inblandade efter en bestämd plan.

Samtal med föräldrarna till inblandade elever Alla föräldrar ska informeras.

Individuella åtgärdsplaner för inblandade elever.

Till exempel tidsplan, uppföljning och rehabilitering (Aftonbladet 061122)

Bilaga 2

Hitta hjälp på nätet om kränkningar

Barnens rätt i samhället –BRIS-

Här kan man ringa och få råd och hjälp.

Barn ringer på : 0200 230 230

Vuxna på telefon 077 150 150

Friens.En stiftelse som arbetar med att förbättra skolors psykosociala arbetsmiljö. Framför allt stödjer Friends skolors arbete med kamratstödjare och handlingsplaner mot mobbning.

Swedkid. Swedkid är en webbplats som kan användas av lärare och elever i arbete mot rasism, främlingsfientlighet och fördomar. Umeå universitet står bakom webbplatsen.

Forskning.se –mobbning.

På den här webbplatsen finns frågor och svar om mobbning och mycket mer.

Rädda barnen.

Rädda barnen arbetar mot mobbning med utgångspunkt i FN:s konvention om barnens rättigheter. På webbplatsen finns information om aktiviteter, material och skolkontakter.

Handikappsombudsmannen, HO

Handikappsombudsmannen verkar för att människor med funktionshinder ska få full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkoren.

HomO ,Ho

HomO ska verka för att diskriminering på grund av sexuell läggning inte förekommer på några områden av det svenska samhällslivet.

Skyddsombud.com

En webbplats för skyddsombud. Hit räknas elevskyddsombuden också.

Brottsförebyggande rådet

Här kan man läsa om brottsförebyggande arbete i skolan som **BRÅ** har stamanställt i en publikation.

KiS, Hassela Solidaritet.

KiS- Kamratstöd i Skolan, elever mot mobbning, våld, droger och kriminalitet.

Kamratstöd i skola innefattar en flerdagarsutbildning för skolans kamratstödjare, handledning för skolans antimobbningsteam och om man önskar går det att få fortutbildning för skolans övriga personal om mobbning, droger och gränssättningar. Dessutom håller KiS föreläsningar och studiecirkel för föräldrar. (myndighet för skolutveckling)

Bilaga 3

Ta en timme om mobbning - här är lärarförbundets handledning

Utgångspunkten för alla diskussioner om mobbning måste vara att mobbning är ett övergrepp, inte en konflikt mellan jämställda parter. Ett sätt att diskutera de övergrepp som beskrivs i Aftonbladets bilaga "Bryr du dig" är att utgå ifrån de härskartekniker som har identifierats av den norska professorn Berit Åhs. Som lärare kan du med utgångspunkt i härskarteknikerna synliggöra dominansförhållanden och göra eleverna medvetna om hur olika beteenden uppfattas. Att inte förstå det man blir utsatt för gör att det blir oerhört svårt att säga ifrån.

- Osynliggörande: Att osynliggöra någon är att utestänga den personen från gemenskapen. Eftersom detta görs utan ord kan det vara svårt att upptäcka. Genom gester och kroppsspråk visas att det som den utsatta eleven säger eller tycker inte uppmärksammas eller ses som lika viktigt.
- Förlöjligande: "Det var ju bara ett skämt" känns igen av de flesta ungdomar. Att håna någon, skratta åt någon och roa sig på någon annans bekostnad är typiska tecken på förlöjligande. Den som blir utsatt uppfattas som löjlig, humorlös och tråkig. Den personen väljer ofta att anpassa sig för att smälta in eller anstränger sig för att inte synas.
- Undanhållande av information: Att ha information och veta vad som händer i en grupp människor ger makt och inflytande. Den som inte får information hamnar ohjälpligt utanför gemenskapen.
- Dubbelbestraffning: Vad du än gör blir det fel. Om en elev är engagerad och duktig i skolan uppfattas den som plugghäst, om eleven istället inte deltar aktivt i undervisningen uppfattas den som tråkig och ointressant.
- Påförande av skuld och skam: Den som blir utsatt för härskartekniker kan lätt känna att "det är mig det är fel på". Då är det bra att uppmärksamma att det är ett utövande av makt som ligger bakom känslan.
- Våld eller hot om våld: Att bli utsatt för våld eller hot om våld är för de flesta människor det yttersta förtrycket.

Hur kan man göra motstånd mot härskartekniker?

- Synliggör och tala om vad som händer.
- Tala om hur du känner.
- Tala om vad du vill att den andra personen ska göra istället.

Mer information om härskartekniker:

"Var fick du luft ifrån"? är en film om härskartekniker. Filmen visar hur ungdomar reflekterar och funderar kring de olika härskarteknikerna. Hur de tar sig uttryck i vardagen, hur man själv använder sig av dem men också hur man kan bemöta och göra motstånd mot kränkande behandling. Filmen kan beställas från Fritzes kundservice. Beställningsnummer 91-38-32203-X. 08-690 91 90, www.fritzes.se, order.fritzes@nj.se

Bilaga 4

Vad innebär likabehandlingslagen?

Förbud mot diskriminering

Det är en rättighet för barn och elever att inte bli diskriminerade eller kränkta på annat sätt. I lagen införs därför ett förbud mot diskriminering.

Direkt diskriminering: Ett barn eller en elev får inte missgynnas genom särbehandling på grund av någon av de fem diskrimineringsgrunder som lagen omfattar, det vill säga kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

Indirekt diskriminering: Ett barn eller en elev får inte missgynnas genom att till synes neutrala ordningsregler med mera tillämpas så att de får en i praktiken diskriminerande effekt.

Förbud mot annan kränkande behandling

Alla kränkningar är inte diskriminering, men all kränkande behandling måste förhindras. Trakasserier är ett vedertaget begrepp i diskriminerings-sammanhang och är alltså kopplade till diskrimineringsgrunderna. Det är därför nödvändigt att skilja mellan trakasserier och annan kränkande behandling. I lagen införs därför ett förbud mot annan kränkande behandling för att täcka in alla former av kränkningar.

Förbud mot repressalier

I lagen införs också ett förbud mot repressalier. Med detta menas att om ett barn eller en elev har anmält någon ansvarig person för kränkande behandling eller medverkat i en utredning som gäller överträdelser av lagen så införs ett förbud att bestraffa barnet eller eleven som en följd av detta.

Skyldighet att utreda och åtgärda

När ett barn eller en elev påtalar att hon eller han har blivit utsatt för trakasserier och annan kränkande behandling ska huvudmannen utreda och förhindra fortsatt kränkning.

Skadestånd

Genom den nya lagen får barn och elever förbättrade möjligheter till skadestånd vid såväl diskriminering som annan kränkande behandling. Skadestånd kan utgå om ansvariga i verksamheten inte följer lagens bestämmelser.

Vilka ser till att lagen följs?

Skolverket och ombudsmännen, JämO, DO, HomO, HO, ska utifrån sina ansvarsområden se till att lagen följs. Skolverket har ett särskilt ansvar för den nya lagen genom att ett barn- och elevombud för likabehandling ska tillvarata det enskilda barnets och elevens rättigheter. Ombudsmännen och barn- och elevombudet får rätt att föra skadeståndstalan för ett barn eller en elev.

Barn- och elevombud för likabehandling

Barn- och elevombudet har i uppgift att tillvarata det enskilda barnets och elevens rätt i frågor som inte faller på ombudsmännen. Det vill säga annan kränkande behandling. Förbudet gäller uppträdanden gentemot barn och elever från ansvariga inom verksamheten, men inte befogade tillrättavisningar som har till syfte att upprätthålla ordning och en god miljö för barn och elever. De flesta handlingar och beteenden som ryms inom begreppet "annan kränkande behandling", till exempel misshandel, ofredande och olaga hot, är brottsliga gärningar även om de begås av underåriga.

Det är barnet eller eleven som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande. Barn- och elevombudet ska dessutom informera om lagen, ge råd beträffande lagens tillämpning och hjälpa barnet eller eleven till rätt ombudsman i fall ombudet inte själv åtar sig ärendet.

(Lena Malterin/Skolverket)

Frågor inför intervju och samtal.

- Hur hanterar ni det som rör nätmobbning?

- Hur ser skolan på ansvarsfrågan i arbetet med att motverka mobbning?
- Hur ser kompetensutveckling ut i fråga om mobbning/nätmobbing?
- Mobbningsteamet har med jämna mellanrum vidareutbildning.
- Medias artiklar angående mobbning, hur ser du på det, och diskuteras det mellan er kollegor?